

SLOVENSKI NAROD

Letnja vsota dena popokine izmeničnosti nedelje in praznika. — Inserati do 20 peti vst. a Dn 2, do 100 vst. a Dn 2.50, od 100 do 300 vst. a Dn 3, večji inserati peti vst. a Dn 4. — Popust po dogovoru, inserati davek posebej. — Slovenski Narod vsake mesečno v Jugoslaviji Dn 12.—, za inostranstvo Dn 25.—, rokopi si se ne vračajo.

UREJENIKO IN UREDNIŠTVO
LJUBLJANA, Bistrica ulica št. 5
Telefoni: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica št. 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slomškov trg št. 5. — Poštna številka: v Ljubljani št. 10.351.

Angleži blokiral Trondhjem

Nemci skušajo razbremeniti svojo posadko v mestu, ki so ga po angleških poročilih obkrožile zavezniške čete — Angleška lovka letala na Norveškem

London, 26. aprila. s. (Reuter) Neoficijalna poročila o položaju na Norveškem navajajo naslednje podatke:

Nemške posadke pri Trondhjemu so obkrožile na severu in jugu od zavezniških čet, z morske strani pa blokirajo Trondhjem angleške vojne ladje. Močna trdnjava na vzhodu v fjord ovira angleške mornarice, da ne more napasti Nemcev v fjordu. Da se osvobodijo obkrožitve, so Nemci poskusili znani napad pri Steinkjeru v sredi. Boji so sedaj ponehali.

Iz Oslo skušajo Nemci po obeh glavnih dolinah, Gudbrandsdalu in Oesterdalu, prodreti do Trondhjem, da razbremenijo tamkajšnje posadke. V Oesterdalu so dospeli Nemci sicer do Rørosa, toda železniška križišče Støren na izhodu iz Oesterdala je še vedno v zavezniških rokah, tako da je Nemcem nadaljevanje prodiranja proti Trondhjemu nemogoče.

London, 26. aprila. s. (Reuter) Vojno ministrstvo je objavilo sinoči pojasnilo h komunikaciji, ki ga je izdalo v sredo o bojih pri Steinkjeru severno od Trondhjem. Pojasnilo vojnega ministrstva pravi, da je prejšnji komunikacije vzbudil ponekod vtis, da so imele zavezniške čete v teh bojih težke izgube, kar pa je napačno. Dejstva so naslednja:

Močan zavezniški oddelek prednjih straž je prodrl na jug proti Trondhjemu iz Nam-sosa, kjer so se zavezniške čete izkrcirale. Nemci pa so poslali po Trondhjemfjordu navzgor po vodni poti močna ojačenja, ki so grozila, da angleški oddelek odrežejo od zaledaja. Zato se je ta oddelek umaknil. Nemci zavezniškemu oddelku niso sledili, temveč so se pričeli zakopavati na svojih postojankah. Zavezniške čete so imele v bojih nekaj izgub.

London, 26. aprila. e. (Reuter) Severno od Narvika je prišlo do spopada med manjšimi oddelki čet, Norveški smučarski oddelki kažejo veliko odločnost. Smučarski napad zavezniškov na Narvik bo takoj, kakor hitro se vreme izboljša.

Norveško poročilo

London, 26. aprila. s. (Reuter) Današnje norveško vojno poročilo javlja, da so dospela angleška lovka letala na Norveško in prevzela patrno službo nad posameznimi dolinami. S tem bodo oteženi ponovni nemški bombni napadi, zlasti na Gudbrandsdal.

Norveško uradno poročilo pravi tudi, da so Nemci pri Rørosu nekoliko napredovali. Po zadnjih poročilih, ki prihajajo preko Švedske, pa so se morali Nemci pred Angleži in Norvežani zopet umakniti iz mesta.

Vrhovni poveljnik norveške vojske general Oto Ruge je izdal svoji vojski dnevno povelje, v katerem pravi, da je čas za umik minul. Norveški vojniki morajo ostati trdno na svojih mestih. Zavezniške čete so že v severni, srednji in južni Norveški.

Nemško poročilo

Berlin, 26. aprila. AA. (DNB) V teku večerajšnjega dneva so nemške zračne sile izvršile uspešen napad na Norveškem. Dve angleški prevoznici ladji so zalede težke bombe. Neka angleška ladja za lovljenje min, ki je bila pred zapadno norveško obalo, je bila potopljena. Neki angleški rušilec, ki ga je zalede bomba, je začel goreti. V srednji Norveški so nemška letala pri Ledjokofu zloba pet norveških lovskih letal vrste »Gloster Gladiator«, ki so bila na letališču. Pri Dombasu so nemška letala razpršila čete norveške glavne armade, ki se tu zbira.

Klici po energičnejših protiukrepih

London, 26. aprila. s. (Havas) Angleški protiletalski topovi, zlasti oni z vojnih ladij, so sestrelili že več nemških letal ob zapadni norveški obali, vendar na izražajo danes mnogi angleški listi mnenje, da mora Anglija proti nemškim letalskim napadom na Norveškem izdati energičnejše protiukrepe. »Daily Telegraph« zahteva, da naj angleška vojska ustanovi čimprej oporišča za angleška letala na Norveškem. Isto zahtevo postavlja tudi »Manchester Guardian«, ki poleg tega izraža mnenje, da bi bilo angleški ekspedicijski vojski na Norveškem treba poslati čimprej čim večje število protiletalskih topov.

Angleške izgube

London, 26. aprila. s. (Reuter.) Admirali-teta objavlja podatke o izgubah na treh angleških vojnih ladjah v pomorskih bitkah ob izbruhu sovražnosti na Norveškem. Na rušilcu »Hotspur« je bilo ubitih 16 mornarjev in ranjenih 10. Na rušilcu »Eclipse«, ki so ga bombardirala nemška letala, so bili 4 mornarji ubiti, 2 pa ranjena. Na oklopnici »Rodney« je bilo pri letalskem napadu ranjenih 7 mornarjev. Ubiti ni bil nihče.

London, 26. aprila. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo objavlja novo listo izgub, ki obsega 113 imen. Pogrešajo 71 letalcev, za katere domnevajo, da so padli v boju. Za 9 nadaljnjih letalcev, ki so jih doslej pogrešali, je naknadno ugotovljeno, da so mrtvi.

Z avtobusi v prepad

London, 26. aprila. s. (Reuter) Današnji angleški listi objavljajo več opisov bojev na Norveškem, ki pričajo o junaštvu norveških vojakov. Tako poročajo, da so trije norveški soferji, ki so vozili nemške vojske na avtobusih, zapeljali avtobuse v prepad in so bili pri tem vsi trije ubiti. Istočasno pa je izgubilo življenje 180 nemških vojakov. Dva druga Norvežana sta ugrabila nemški hidroplan in ga srečno pripeljala v Anglijo.

Švedski listi poročajo, da je pri jezeru Osen padlo okoli 400 nemških vojakov, ko so hoteli Nemci izsiliti prehod preko nekega mostu. Dve nemški četi so Norvežani s strojnimi in popolnoma uničili. Šele tretji se je s pomočjo mehaniziranih oddelkov posrečilo prodreti.

ad nemški komisari

Rooseveltove proglas

Washington, 26. apr. s. (Reuter) Predsednik Roosevelt je objavil sinoči proglas, da obstaja med Norveško in Nemčijo vojno stanje ter da zato razširja veljavnost nev-

tralnostnega zakona na Norveško. Proglas pravi dalje, da ostanjejo Zedinjene države v nemško norveškem konfliktu nevtralne.

Neposredna posledica te deklaracije je, da odlej lahko kupuje Norveška v Zedinjenih državah vojni material samo, če ga takoj plača v denarju in ga odpelje na svojih lastnih ladjah. Proglas predsednika Roosevelta ne omenja, kakšno stališče bodo Zedinjene države zavzele glede položaja na Danskem.

Warm Springs, 26. aprila. AA. (Reuter) Poleg proglasa o vojnem stanju med Norveško in Nemčijo je predsednik Roosevelt izdal tudi proglas, na osnovi katerega se prepoveduje podpornim vojujočim se državam pluti v ameriških teritorialnih vodah. Roosevelt je v proglasu obrazložil načela, ki so ga vodila pri sprejetju sklepa, da ostanjejo Zedinjene države nevtralne v nemško norveškem sporu. Po izjavi Rooseveltovega tajnika, je Roosevelt pripravljen odpotovati takoj v Washington, če bi smatral, da razmere to zahtevajo, toda tajnik je dodal, da se zdi, da trenutno ni ničesar takega na vidiku, kar bi zahtevalo Rooseveltove odhod v Washington.

O drugem napadu na Narvik

je objavila angleška admiraliteta podrobnosti, ki kažejo težave, pa tudi junaštvo angleške vojne mornarice

London, 26. apr. s. (Reuter) Admirali-teta je objavila sedaj celotno poročilo o drugem velikem napadu angleških vojnih ladij na Narvik dne 13. aprila. Opoldne tega dne je zaplulo v Vesterfjord pred Narvikom 9 angleških rušilcev in oklopnic »Warspite«. Navigacija skozi dolgi in ozki fjord je bila zlasti za veliko oklopnico zelo težka. Pri vzhodu v Ofotfjord, v katerem leži Narvik, so opazile angleške vojne ladje ostanke tri dni prej potopljene nemške munijske ladje »Rauenfels«. Ostanke ladje so se goreli. Pri naselbinah Belanger so nato naletele angleške vojne ladje na tri nemške rušilce. Z njimi so se spopadli štirje angleški rušilci, in sicer trije razreda »Tribal« ter rušilec »Ikarus«. Po osemminutni borbi je prišel eden izmed nemških rušilcev goreti. Oklopnic »Warspite« ga je nato s svojimi topovi dokončno uničila. Šest nemških rušilcev je nadaljevalo borbo. Med tem so angleški bombniki ob 13.30 bombardirali pristanišče naprave v Nar-

vik, oklopnic »Warspite« pa je bombardirala obalne utrde. Ob 14. se je sovražnik sam umaknil s hudimi izgubami. Do 14.30 je bil preje omenjeni nemški rušilec pred Belangerom v plamenih, drugega pa je nemška posadka rešila ter se je s plavajem rešila na obalo. Tretji rušilec je bil potopjen na obalo ter je gorel. Ostali štirje nemški rušilci so bežali v notranjost Rombachsfjorda. Dotlej nobena angleška ladja sploh ni bila zadeta.

Sedaj so oklopnic »Warspite« in trije rušilci pričeli obstreljevati obalne baterije pred Narvikom samim. Izmed angleških rušilcev se je približal »Cosack« obalnim baterijam na pol mišje. Pet angleških rušilcev je zasledovalo ostale nemške rušilce v Rombachsfjordu. Ta fjord je 10 milj dolž in na dveh mestih izredno ozek ter nepregleden. Na eni izmed ovin je prišel angleški rušilec »Escimo« pod ogenj nemških rušilcev. Ostali angleški rušilci mu zaradi ožine niso mogli pomagati, vendar se je

»Escimo« posrečilo potopiti nemški rušilec. Angleški rušilci so pluli dalje na čelu z rušilcem »Hero«. Našli so tri ostale nemške rušilce. Eden od teh je bil tako poškodovan, da je samo še napel štrlel iz vode. Na ostala dva so poslali Angleži oborožene mornarje. Ko so se jima mornarji bližali je nemška posadka enega izmed svojih rušilcev sama potopila. Angleški mornarji so se podali na krov še zadnjega nemškega rušilca »Hans Ludemann«. Na ladji je bil samo še en nemški častnik, vsi drugi častniki in mornarji so ladjo že prej zapustili. Ker je bil nemški rušilec že zelo poškodovan, ga je angleški rušilec »Hero« s torpedom pogнал v zrak.

Rezultat borbe je bil torej, da je bilo uničenih vseh sedem nemških rušilcev, pa tudi vse obalne baterije so molčale. Nato so angleške vojne ladje odpule iz fjorda. Pri Belangeru je izkrcal rušilec »Ivanhoe« 24 oboroženih mornarjev. Ti so ponoči z jeli 120 nemških vojakov, ki so dospeli v Belanger. Angleški mornarji so se nato vrnili na »Ivanhoe«, norveškemu prebivalstvu pa so pustili puške in municijo, da je lahko varovalo nemške ujetnike.

Stroge odredbe nemškega komisarja v zasedeni Norveški

Stockholm, 26. aprila. e. (Exchange Telegraph) V zvezi z imenovanjem Terbovena za komisarja v zasedenih norveških krajih so bili izdani v Oslo že prvi ukrepi.

Terboven je naslovil nenavadno strog poziv vsem tvojimskim in trgovskim podjetjem v zasedenih norveških krajih, da morajo v najkrajšem času predložiti nemškim oblastem sezname in naslove vseh delavcev in nameščencev od 16. do 50. leta.

Vsi ti delavci in nameščenci bodo morali še naprej ostati na svojih mestih in nadaljevati svoje delo, odnosno bodo premeščeni samo na zasedenem ozemlju. Določene so nenavadno težke kazni proti lastnikom podjetij in samim nameščencem, ki bi hoteli zapustiti delo ali ozemlje. V primeru, če bi kateri podjetnik ali delavec hotel zapustiti delo, tedaj bodo nemške oblasti zaplenile podjetje in vse njegovo premoženje. Ti ukrepi so namenjeni za to, da se ohranijo proizvodnja in gospodarsko življenje na dosedanj višini in da se onemogoči brez ljudi na ozemlju, ki je pod norveško ali pod zavezniško oblastjo. Ugotovljeno je namreč bilo, da so mnogi poskušali bežati in da so se javili na razpolago norveškim vojaškim oblastem.

letalskih motorjev v Zedinjenih državah v vrednosti 200 milijonov dolarjev.

Molotov obiskal ameriško veleposlaništvo

Moskva, 26. aprila. AA. (DNB) Ameriški veleposlanik v Moskvi Steinhard je priredil smoti sprejem na čast predsednika sovjetske vlade in komisarja za zunanje zadeve Molotova. Sprejemu so prisostvovali tudi veleposlaniki in poslaniki držav, ki niso v vojni. Dalje sta bila prisotna zastopnika komisarja za zunanje zadeve Dekanov in Lozovski ter šef protokola Barkov. Molotov je tokrat že drugič obiskal tuje diplomatsko predstavništvo v Moskvi. Prvič se je predsednik sovjetske vlade odzval povabilu poslanika grofa Schulenburga.

Vladna kriza v Belgiji

Bruselj, 26. aprila. s. (Reuter) Na podlagi večerajšnje glasovanja o proračunu prosvetnega ministrstva bo belgijska vlada danes podala ostavko. Kriza vlade je izključno notranjega značaja in nima globljih ali resnejših razlogov. Zunanja politika Belgije bo ostala nespremenjena.

Naša delegacija v Moskvi

Moskva, 26. aprila. e. Večraj popoldne je imela jugoslovenska delegacija prvi sestanek s sovjetsko delegacijo, kateri načeluje komisar za zunanjo trgovino Mikojaev. Na sestanku so določili način pogajanj. Delo se bo nadaljevalo vsak dan.

Angleži internirali Fritzja Opela

London, 26. aprila. s. (Reuter.) Znani nemški avtomobilski inženjerec Fritz von Opel, ki se je vozil na neki italijanski ladji iz Amerike, je bil zadržan in interniran po angleških kontrolnih oblasteh v Gibraltarju. Opel je potoval z lichtensteinskim potnim listom.

Politično pomirjenje v Rumuniji

Bukarešta, 26. apr. s. (Reuter) Rumunska vlada je odredila, da bodo danes izpuščeni vsi politični kazneni v Rumuniji.

„Na use spore moramo gledati resno in realno, z očmi naroda, ki hoče ohraniti svojo neutralnost in — kar je za nas najglavnejše, svojo suverenost.“

»Narodni List«

Vsi smo sinovi ene države

Sarajevska »Pravda« piše v uvodniku: Poleg vseh nevarnosti zaradi ognja, ki gori okoli nas in poleg vsega strahu, ki se nas prijemla, moremo biti mirni, ker popolnoma zaupamo v visokega krmarja, ki bo umel naš brod prepeljati skozi vse Sile in Karibde, zagotoviti naši državi mir ter ohraniti njeno samostojnost in našo svobodo. Toda poleg vsega tega mora biti narod moralno in materialno pripravljen na vse morebitnosti. Pripravljeni moramo biti sleherni trenutki, da se vsi na prvi znak trobente zberemo pod kraljevo zastavo.

V tem času ni več nobenih razlik med nami. Nihče ne bo vprašal, kako se kdo imenuje in ako moli Boga. Vsi smo sinovi ene države in vsi jo enako ljubimo. Njena svoboda je naša svoboda, če bo ona zaslužena, bomo tudi mi sužnji. Svoboda je najdragocenejša stvar za človeka. Življenje brez svobode je nično in brez vrednosti. Zato se bomo borili vsi, kakor so se borili naši očtje, dedje in pradedje za svojo rodno grudo in svojo svobodo. Posebno muslimani Bosne in Hercegovine kakor vse Jugoslavije bodo v zavesti svojih dolžnosti do kralja in države kakor vedno doslej tudi to pot pohitili pod kraljevo zastavo ter bodo častno izpolnili svojo dolžnost. Ako čuvamo meje naše države, vemo, da čuvamo svoje domove in vse, kar nam je najdražje. Zato bomo mi prvi, ki bomo šli na fronto in zadnji, ki se bomo vrnili.

Nedemokratske volitve

»Obzor« se bavi z bližnjimi volitvami v hrvatskih podeželskih občinah in piše med drugim, da javno glasovanje ni ravno demokratsko ter pravi:

Ti nedemokratski ukrepi se dajo neka-koli opravičiti, dokler jih izvaja banska oblast, ki uživa popolno narodno zaupanje in dokler so ti ukrepi v soglasju z vladajočo stranko. Toda vse te ukrepe je povzročil napačni račun, da bi namreč pri popolnoma tajnem glasovanju lahko prišli na površje nezaželeni elementi. Tako so vsi diktatorski režimi opravičevali vse svoje ukrepe in Hrvati so s polno pravico protestirali. Če se sedaj ipak uporabljajo podobni ukrepi, se more to tolmačiti samo kot previdnost na vidiku napetega mednarodnega položaja. Ako je to razlog, potem sploh ni bilo treba razpisati občinskih volitev, ker bodo tudi take volitve nedvomno imele tudi politični značaj.

Normalno bi bilo, da bi se v vsej državi razpisale najprej občinske in mestne volitve po novem volilnem zakonu, ker bi bila to na vsak način glavna skušnja tudi za politične volitve v parlament. Ako se ne bi moglo iti dalje, bi imeli vsaj normalne občinske in mestne samouprave, ki jih nimamo že deset let. Verjetno bi se pri občinskih volitvah pojavila tudi opozicija. Gotovo je bolje, da ta opozicija stopi na teren, da se vidi in kontrolira, kakor pa da se podzemno širi in zanaša zmedo tudi v vrste vladajoče stranke.

Zadovoljna Bosna — zadovoljna Jugoslavija

Glasiilo dr. Šef. Behmena »Pravda« piše o vprašanju Bosne in pravi med ostalim:

Dr. Maček je neposredno po sklenjenem sporazumu pred hrvatskimi narodnimi zastopniki podal izjavo, da Hrvati niso proti ustanovitvi bosensko-hercegovinske edine in da so pri končni preudelitvi države pripravljeni vrniti onih trinajst srezov, ki so do kakšne ureditve države pripadli bano-vini Hrvatski. Ako se vse to resumira, potem se more z nekaj dobre volje najti rešitev, ki bi uzadovoljila vse nas: pravoslavne, katoliške in muslimane, Hrvate in Srbe. Zadovoljna Bosna, to je zadovoljna Jugoslavija.

ODDELEK ZA ZAŠČITO DRŽAVE V ZAGREBU

Ban dr. Šubašić je z naredbo, ki je bila večraj uveljavljena, prenesel oddelek za zaščito države, ki mu je neposredno podrejen, v sestavi kabineta bana. S tem v zvezi bo izdan odlok o položaju dosedanjega šefa državne zaštite dr. Benčića.

NAJNOVEJŠE SVOBODNO IN NEODVISNO GLASILO

je po lastni izjavi zagrebški »Hrvatska straža«, ker je objavila članek nekega Bartola Inhofa proti uvedbi Radićevega jezika kot književnega jezika. Bartol Inhof zaključuje svoj članek takole:

Kdor bi hotel vzeti Radićev jezik kot temelj književnega jezika zato, ker si je Radić pridobil zaslugue na drugih poljih, bi delal podobno kakor oni, ki je hotel Starčevićev jezik zaradi njegovih političnih zaslug postaviti za vzor pravega pisanja. Radićeva dela se mnogo čitajo in študirajo, toda potrebno bi bilo, da pride izpodoba za to čitanje iz notranje potrebe ne pa od moralnega pritiska od zunaj.

Kakor se vidi iz teh besed, velja za »Hrvatsko stražo« — svoboda in neodvisnost same globoke filozofske vsebine člankov

Reynaudov ekspeze

o pobožnosti na bojiščih, o nevarnosti, ki grozi Švedski, o vlogi Turčije in o Italiji, s katero je francoska vlada pripravljena razpravljati o vseh norečenih vprašanjih

Pariz, 26. aprila. e. (Havas.) Predsednik vlade Paul Reynaud je na včerajšnji seji zunanje-političnega odbora razložil glavne momente zunanje-političnega položaja. Ko je očitno razložil operacij na fronti, na morju in na skandinavskem bojišču, je poudaril, da se Norvežani hrabro upirajo Nemcem in da je treba izreči polno pohvalo glede njihovega junakaškega zadržanja. Z norveške vojske je tudi hrabri norveški narod. Po izprženem poročilu o borbi na Norveškem, kjer se norveška vojska odlično upira nemški premoči, je Reynaud poudaril pomembno dejstvo, da je Quislingova vlada doživela poraz in da je moral podati ostavko. Omenil je tudi velike izgube, ki so jih imeli Nemci na morju, kljub pri vojni in transportnih letalstvih. Norvežani si na vse načine prizadevajo, da onemogočijo vsako zvezo nemških edic, ki so se izkrcale na jugu in na severu. Ko je izrekel priznanje tudi zavezniškim četam, ki so že vzpostavile stik z Norvežani, je predsednik vlade poročal o nevarnosti, ki grozi Švedski od Nemčije in nato razmotril razne možnosti, ki lahko nastanejo kot posledice tega eventualnega napada. Paul Reynaud je nato orisal odnose Francije z glavnimi evropskimi državami in iz-

rekel priznanje lojalnemu zadržanju Turčije ter izrazil zadovoljstvo glede učinkovitega sodelovanja, ki ga izvaja Turčija v obrambi miru na jugovzhodu Evrope skupno z zavezniškimi. Omenjal je odnose z Italijo, ki očitno sodi na razvoj francosko-italijanskih odnosov zlasti v zadnjih mesecih. Če ni prišlo do lojalnih odnosov, ki jih je Francija želela, da se ustvarijo in da se rešijo vsa sporna vprašanja med obema državama, odgovornost za to ne pade na francosko vlado, ker je ugotovila možnosti, da se spravi v sklad z legitimni interesi in potrebe narodov ob Sredozemskem morju. Poročal je dalje o zadnjih sklepih vrhovnega zavezniškega vojnega sveta in posebej poudaril važnost navzočnosti predstavnikov Poljske in Norveške. Na koncu je Paul Reynaud izjavil, da so zavezniški odločeni borbo nadaljevati odločno in da so pripravljene na vsako eventualnost, dokler ne bo vzpostavljen mir, s katerim bo vsem narodom zajamčena neodvisnost in varnost. Ekspeze ministrskega predsednika je trajal dve uri. Na razna vprašanja, ki so mu jih stavili člani odbora, je Reynaud dal podrobna poročila, zlasti o položaju na skrajnem vzhodu, o odnosih s Španijo, s sovjetsko Rusijo itd.

Restavracija »Slon«

slovi po svoji dobri kuhinji in pljači. Vsak petek velika izbira morskih in sladkovodnih rib! Za obilen obisk se priporoča KRIS — restavracija.

V Ekspresu

(vhod iz Prešernove ulice) dobite poleg izbornih hrane in pijače okusno pripravljene male prigrizke. Vsak dan sveže torte in drugo pecivo! Vina čez ulico cenejša!

Vanja Leventova kot »Adriana«

Velik uspeh slavne umetnice zlasti v II. in III. dejanju

Ljubljana, 26. aprila. Drugo gostovanje odlične bolgarske sopranistke Vanje Leventove v Cilejevi Adriani Lecouvreur je zopet privabilo zelo lepo številno ljubiteljev prave, tehnično vrhunske pevke umetnosti, ki se je izoblikovala v še vedno nedosežni italijanski šoli. Zal, da sta obilica koncertov v tekočem mesecu in visoki datum neugodno vplivala na posest, ki bi moral biti sprito slučajnostnega pojavu evropsko ugledne umetnice pač dosti večji.

Toda zopet se je izkazalo, da so najzvestejši posetniki našega gledališča pač srednji sloji, dočim je zavladala v naših pridobitnih, imovitih krogih večina neke čudna apatije. Povsod po svetu ima gledališče baš v imoviti, trgovski in industrijski družbi najmočnejšo oporo in uživa najglobljo ljubezen, razumevanje in upoštevanje. Pri nas pa tega žal ni. Treba je, da to za spomin enkrat približamo, a s tem večjim ponosom naglasimo, da je naš mali človek in pa naš srednji stan neomajen nosilec naše kulture in naše nacionalne časti. Tako je vedno bilo, je in pač bo. Tisti številni, ki so prišli in zasedli deloma lože in deloma pritličje, pa so ponovno uživali čisto umetnost pevke prav izredne kulture, ogromnega tehničnega znanja, osupljive dihalne tehnike, žive, vseskozi noblesne igre, iskrene čustvenosti, pristnega odrskega temperamenta ter končno tudi lepe mladostne žene tipično slovanskega obličja ter vse elegantne prožne zunanosti.

Leventova je umetnica velikega formata, čigar kvaliteta in lepota se je pač treba tudi šele privaditi, ker ima toliko svojega in nenavadnega, kar vse pa "prinaša pri zlatih operne umetniške stroke

tem večje priznanje. Kdor je užival sredi II. in III. dejanja »Adriane«, se je pač zavedal, da poslušal in gledal prav izredno pevsko in igralsko kreacijo ter je ne pozabi kmalu.

Slavna pevka je prešla dvojce krasnih šopkov in bila deležna prav obilnega gromkega in prisrčnega aplavza po vseh aktih ter bila klicana opetovano na rampo. Pela je svojo partijo v zvonki italijanski; to dejstvo je pri onih, ki jezika ne razumejo dovolj ali sploh nič, sicer oviralo popolno življenje v dejanje, toda petje, igra, pojava in naposled njene kvalitete so jih odškodovali docela. Stil njenih oblik pa je vsekakor estetičnejši in prikupnejši kakor pretirana balonska krinolina princeze.

V ostalem pa naj le še pripomnim, da sem imel ves večer še drug, zelo neprijeten občutek: da so režiserski vijaki marsikaj, zlasti pa pri maršalu in princesi že močno odnehali. Gracije, noblesse, recimo preciznosti in njunih kretanjah, gestah in hoji sem zelo pogršel. Prosim, Scribe je napisal predvsem silno elegantno, stilizirano fino dejanje, ne pa — ljudske igre! Če govorim s kom, ne bežim od njega in mu ne kažem hrbta. In da si želim v operi samo petja, ne kričanja, sem povedal že tolikokrat, da sem samega sebe naveličan. Toda zdaj se, da zopet čisto zaman.

O vsem drugem se mi ni treba ponavljati. Orkester je prav lepo sviral in je Neffat podal s te, kakor zborovske strani prav lepo predstavilo. Vskočil je tenor Bellar Sancin za bolelega Joška Rusa in podal svojega igralca igralci zelo zadovoljivo in pevski ustrezljivo. Janko, Lupša, Spanova, Poličeva i. dr. so bili z vsem v uspešno na mestu. Fr. G.

Kruh se podraži za 30 par

Uradna podražitev kruha v Ljubljani bo uveljavljena v ponedeljek

Ljubljana, 26. aprila. Včeraj smo poročali, da je odbor za kontrolo cen na banki upravi razpravljal o podražitvi kruha na predlog Združenja pekov. Po daljši razpravi je prišlo včeraj do sporazuma in je bila uradno dovoljena podražitev, ki bo uveljavljena v ponedeljek. Pekci so utemeljevali podražitev kruha s podražitvijo moke. Moka za bel kruh se je zadnje čase podražila celo za 2 din. Razen s podražitvijo moke morajo računati tudi z dražimi drvmi v svojih kalkulacijah, vendar je najobčutnejša podražitev moke.

Kruh se bo zdaj podražil približno za 7%. Dosežen je bil sporazum, da se podraže posamezne vrste kruha za 30 par pri kilogramu, in sicer beli, polbeli in črni kruh. Beli kruh bo torej po 5.10 din/kg; doslej je bil po 4.8 din. Ker pa kruha ni mogoče prodajati po parah, bodo zmanjšali kose, hlebčke in štruce da bo teža prilagajena novi podražitvi.

Obrnili smo se na peke z vprašanjem, ali bo podražitev kaj vplivala na konzum. Pekci tožijo, da je konzum zelo majhen.

Nekateri tudi priznavajo, da bi se ne zavzemali za podražitev kruha, ki bi ne bili prisiljeni: kruha ne morejo več prodajati po starih cenah, ko se je tako zelo podražila moka. Zavedajo se pa da bo konzum zopet manjši zaradi podražitve. S podražitvijo kruha smo tudi mi prizadeti, pravijo pekci.

Peki upajo, da je to zadnja podražitev. Cena moke se je zdaj ustalila. Kaže tudi, da se bo pšenica začela pocenjevati, ker se mogočniki, ki so si nakupili velike zaloge žita, da ga prodajo ob ugodnem času, boje ukrepov oblasti, predvsem uvoza žita.

V mestih je konzum kruha največji v času živahnosti stavne sezone. Stavno delavstvo je največji konzument kruha. Doslej se pri nas stavba sezona še ni posebej razvila. Delavstvo, ki se preživlja čez dan po večini s kruhom, ne more varčevati mnogo bolj pri tej skromni hrani in se je ne more odreči. Zahtevalo pa bo zvišanje mezd. Vendar je treba računati z zmanjšanjem konzuma kruha, če ne v večji pa v manjši meri.

Z grabljami ga je pretepel

Novo mesto, 23. aprila. Posesnik Jože Zamida, po domače Fratar iz zasejla Reber v bližini Dolenjskih Toplic, je prodal mrvo, ki jo je kupec ravno odpeljal na svoj dom. Zamida je še grablil okoli hiše na tla stresene odpadke in drobir, ko je prišel mimo V., ki je tudi želel kupiti mrvo in mu nikakor ni bilo prav, da je mrvo kupil nekdo drugi. Bil je pijan in začel se je prekakati s Zamido. Ker je postal napadalec vedno bolj nadležen in je čedalje bolj stila v Zamido, ga je ta odrinil, da bi imel mir pred njim. Toda to je pijanega moža še bolj razkačilo, zapodil se je v Zamido, mu iztrgal iz rok grablje ter ga je z njimi udaril po glavi. Prizadejal mu je hude telesne poškodbe. Težko ranjenega Zamido so pripeljali k zdravniku v Dolenjske Toplice, ki pa je takoj odredil prevoz v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo. Zadevo je preiskalo orožništvo in napadalec oavdilo sodišču, kjer bo prejel zaslišeno plačilo, da se mu bo ohladila prevroča kri.

Kmetje proti brezmesnim dnevom

Ljubljana, 26. aprila. Nameravana uvedba brezmesnih dni je dvignila mnogo prahu. Nekateri jo zagovarjajo, sklicujoč se na interese naše znanje trgovine pa tudi kmetijstva. Za uvedbo brezmesnih dni so bili tudi nekateri zastopniki kmetov. Posamežniki so se nasprotnikom uvedbe postavili, češ brezmesnih dni se boje same mešani, ki vidijo v tem že tragedijo, če ne bodo smeli dva dni v tednu jesti mesa. V resnici se pa za uvedbo brezmesnih dni večina kmetov ne ogreva. Mnogi kmetje zavzemajo stališče, da je treba čim bolj povečati konzum na domačih tržiščih. Pravijo, prav je, če je omogočen čim večji izvoz živine, a pri tem je treba upoštevati, da vsa živina ni primerna za izvoz in da je izvozniki tudi ne kupujejo vedno po tako ugodnih cenah. Živina slabše kvalitete je primerna le za prodajo na domačih tržiščih, za domači konzum. Če bi bili uvedeni brezmesni dnevi, bi se konzum mesa nedvomno zmanjšal, kar bi ne ostalo brez vpliva na cene. Izvozniki bi si morali želeli, da bi se živina pocenila, kmetje pa seveda ne. Zato se kmetje ne morejo ogrevati za uvedbo brezmesnih dni, saj bi jim ne koristila neposredno in ne posredno.

Kmetje tudi zatrjujejo, da je domači konzum kmetijskega blaga še vedno premajhen. Zato je treba z vsemi sredstvi pospeševati večjo porabo na domačih tržiščih.

Izvozniki so nestalni in nezanesljivi odjemalci, kmetje morajo torej predvsem računati na domače konzumente. V tem pogledu soglašajo s kmeti tudi meščani, zastopniki vseh plasti prebivalstva med konzumenti. Pripomniti je pa treba, da je zdaj domači konzum čedalje manjši zaradi zmanjšane kupne moči prebivalstva. Prej ali slej bo čutil tudi kmet zelo neugodne posledice podraženih življenjskih potrebščin, čeprav bo izvor nekaterega kmetijskega blaga še tako živahen.

Iz Celja

—c Društvo Rejec malih živali v Celju priredi v nedeljo 28. t. m. ob 9. dopoldne v okoliški osnovni šoli v Komenskega ulici v Celju važno predavanje o produktivnem vrtnarstvu in o umni reji kuncev. O vrtnarstvu bo predaval mestni kmetijski referent g. Martin Cimerman, o reji kuncev pa g. Franc Aljančič iz Celja. Poleg članov so vabljeni na predavanje vsi, ki se zanimajo za napredek v teh panogah malega gospodarstva. Predavanje je brezplačno.

—c Celjski šahovski klub je priredil v sredo zvečer prvi turnir za prvenstvo v mesecu aprilu. Turnirja se je udeležilo 10 igralcev. Prvo mesto si je priboril g. Mirko Fajst s 7 točkami od 9 dosegljivih, drugo mesto pa g. prof. Tavtar s 6 točkami in pol, tretje mesto pa g. Grašar s 6 točkami. Celjski šahovski klub bo igral v nedeljo 28. t. m. v Mariboru s tamkajšnjim šahovskim klubom »Vidmarjem« finalno tekmo za prvenstvo Slovenske šahovske zveze.

—c Nesreča. Na Ostrožnem pri Celju je padel 65letni kočar Ignac Skrbinek doma pri delu na brano in se močno poškodoval po glavi in ostalemu telesu. Oddalil so ga v celjsko bolnico.

—c Kodna seja mestnega sveta se bo pričela danes ob 18.30.

Dela na cesti skozi Kranj

Kranj, 24. aprila. Dela na modernizaciji ceste od Savskega mostu do Berjakove pristave so v polnem teku. Že lansko jesen so bile na Jelenovem klancu odstranjene vse zapreke, ki so ovirale razširitev. Tako so najprej podrli kameniti nasldek in kovanje na šavniki poti, nakar so tu zgradili podporni zid za nasip. Z gradnjo nasipa so pripravili teren za gradnjo občestnega hodnika za pešce. Letos so pričeli z deli na poglobitvi cestišča, nakar bodo teren splinali in položili kocke.

Na odseku od Bekskega do Berjakove pristave, so isto tako že v jeseni izkopali teren za novo traso, kjer se bo nove ce-

stišče umaknilo s starega toliko, da bo izravnano ovinek. Z deli na srednjem odseku, to je na Vidovdanskem cesti so pričeli šele ta mesec, ker ta del ne zahteva posebnih korektur in bo tu cestišče razširjeno proti parku. Novo cestišče, ki ga grade skozi Kranj, je dolgo 1220 m in bo v vsej dolžini tlakovano s kockami. Na Jelenovem klancu bo cestišče široko 6 m, na levi strani pa bo 2 m širok hodnik za pešce. Na Vidovdanskem cesti bo cestišče znatno razširjeno in bo skupna širina znašala 9 m. Od Bekskega naprej pa bo prešlo zopet v normalno širino 6 m, na obeh straneh pa bodo zgrajeni še robni trakovi po 75 cm. Proračun za vsa dela znaša 3 in pol milijona dinarjev. Cestišče, katero gradi tiskarna Slograd, bo dovršeno in izročeno prometu ob koncu junija.

Bolnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 26. aprila: Klet in Marcellin

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Severna brigada

Kino Sloga: »Anton poslednji«

Kino Union: Robespierov padec (samo ob 16.)

Koncert za zimsko pomoč ob 20. uri v Unionu

Razstava akad. slikarja Franceta Godca v Galeriji Obesnel na Gosposvetski cesti odprta od 8. do 20.

Jubilejna razstava v Jakopičevem paviljonu odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kural, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 26. aprila: zaprt

Sobota, 27. aprila: Partija šaha. Red A

Nedelja, 28. aprila: Asmodej. Izven. Znižane cene

Ponedeljek, 29. aprila: zaprt

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 26. aprila: zaprt

Sobota, 27. aprila: Modra roža, opereta.

Premiera. Premierski abonma

Nedelja, 28. aprila: Modra roža. Izven

★

Jutri bo premiera Dusikove »Modre rože«, prikupno operetno delo z aktualno, sodobno vohunsko snovjo, ki se prepleta skozi okvir običajne operetne zgodbe. Zavoljo spretno zapletenega mednarodnega siveja, dobrega humorja in lahkotne glasbe si je utrlj pot ne samo na vse domače, temveč tudi na tuje odre, od katerih je bilo že sprejeto na repertoar na Dunaju in v Haagu. V glavnih partijah bodo nastopili: Ribčeva, Barbičeva, Poličeva, B. Sancin, M. Sancin, Zupan, Anžlovar, Frelih in Pianek. Režija je Zupanova, dočim bo delo v glasbenem oziru nastudiral prvi samostojni mladi dirigent in zborovodja R. Simoniti.

★

Koncert APZ v Kranju

Kranj, 25. aprila.

V sredo zvečer se je v Narodnem domu v Kranju vršil koncert akademskega pevskega zbora iz Ljubljane. Koncert se je vršil pod okriljem tukajšnje Ljudske univerze in meddrustvenega odbora in je bil posvečen proslavi 20letnice slovenske univerze. Pred nabito polno dvorano je zbor z malenkostno izpremembo izvedel svoj turnejski program, s katerim je doživel krasen uspeh na jugu države.

V prvem delu sporeda sta izpadli iz programa Kocjančičeva »Popotna pesem« in Volaričeva »Nosa«. Namesto njih pa je bila uvrščena Svetkova »Majolka«.

V odmoru se je zboru in njegovemu dirigentu toplo zahvalil v imenu prirediteljev in ostale kranjske javnosti akademik g. Sirc Ljubo iz Kranja. Obenem je izročil zboru v znak priznanja zlat lovorjev venec. Zbor je nato zapel Adamčičevo »Zdravico«, nakar je v proslavo 20letnice slovenske univerze spregovoril predsednik Jugoslovanskega akademskega društva iz Kranja g. Ekar Milan, ki je na kratko orisal one dragocene dobrine, ki jih daje naša »Alma mater« slovenskemu narodu in s tem mladi jugoslovanski državi. Pevci so nato zapeli pesem »Od Urala do Triglava«, katere je vzdignila v dvorani vihar navdušenja.

Drugi del koncerta je potekal v vedno bolj naraščajočem in navdušenem ploskanju občinstva, pri katerem si je zbor »svojih« največje simpatije. Na zaključku je navdušenje doseglo tak višek, da je moral zbor dodati še Devovo »Flosarsko« in Maroitovo »Vojaško«.

Po koncertu je bila pevcem prirejena v Narodnem domu majhna zakuska, nakar so se opolnočili vrtili nazaj v Ljubljano. Zbor je zapustil v Kranju nepozabno vtis in si Kranjčani samo žele, da bi imeli še večkrat priliko slišati tako odlične pevce.

★

Iz Kranja

— Oguljen park. Že zadnjič smo omenili, da so v parku pred Narodnim domom, to je nasproti gimnaziju, podrli kovanje zaradi razširitve nove ceste. To podiranje se nam je zdelo čisto razumljivo, toda nerazumljivo se nam pa zdi, zakaj so namenkari podrl kovanje vzdolž tiskarne »Sava« in kina Talije. Baje se je par stanovalec izrazil, da delajo preveliko senco in zapirajo razgled. Glede na njihovo pritožbo je mestna občina sedaj te kovanje dala podreti. Pri tem se pa mestna občina, kakor je videti, ni ozirala na lepoto v tem delu mesta, in tako imamo sedaj priliko ogledovati staro zidovje očitnih hiš, ki niso glede estetskega vidika v prav nikakem skladu s parkom. Dokler so kovanje zakrivali to nasladnost, sedaj so pa storili isto, kot bi petelinu izpulili rep. Kje je tujskoprometno društvo, ki skrbi za odepšavo mesta. Svetovali bi, da to napako, ki jo je mestna občina storila, popravi in zasedi na tem mestu topole.

★

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Med Beogradom in Sofijo

Tisk je na obeh straneh prenehal z vlogo podpihovalca medsebojnih sporov

Sofija, 26. apr. AA. Narodni poslanec Sotirjanov je v poluradnem Dnesu objavil članek pod naslovom »Med Beogradom in Sofijo«.

Clankar ugotavlja, da je nedavni obisk bolgarskih novinarjev v Beogradu zbudil veliko politično zanimanje v Jugoslaviji in Bolgariji. Tisk je na obeh straneh prenehal imeti vlogo podpihovalca medsebojnih sporov. Jugoslovensko bolgarski odnosi so v rokah odgovornih organov dveh držav in v rokah miroljubnega javnega mnenja. Tako v Beogradu kakor v Sofiji vedo vsi, da se v zadnjih petih ali šestih letih ozačje med Beogradom in Sofijo občutno zvedrilo. Povsod vedo, da je duh Srbov in Bolgarov junaki in da bo napad na njihovo nevtiralnost neizogibno izzval odpor. Realizem politike bi zahteval, da bi šla Beograd in Sofija rama ob rami. Dosednji zahtevajo trezno gledanje in več pobude. Zastopniki bolgarskega in jugoslovanskega javnega mnenja so dolžni podpreti vsak napor za dejanski trajni sporazum med Beogradom in Sofijo, to je sporazum, katerega iskreno želijo tudi Sofija in proti kateremu ne bi bilo nobenih ugovorov v Rimu, Parizu, Londonu in Moskvi.

Clanek se končuje z usotovitvijo, da čaka novega bolgarskega poenilca v Beogradu Stojilova važna naloga: vendar pa so za rešitev te naloge na razpolago že ugodni pogoji.

Proračunska razprava v angleškem parlamentu

Finančni minister odgovarja opozicijskim kritikom

London, 26. aprila. s. (Reuter.) Spodnja zbornica je včeraj nadaljevala debato o novem angleškem proračunu. Člani opozicije so močno kritizirali proračun, češ da ne gre dovolj daleč v zagotovitvi finančnih sredstev za vodstvo vojne. Za delavskim poslancem Daltonom je govoril poslanec Alexander, ki je dejal, da je novi proračun sicer drastičen, da pa ne ustreza dejanskim potrebam. Vsemu svetu pa mora biti vendarle jasno, koliko je pripravljena Anglija žrtvovati za doseg svojih vojni ciljev.

Na kritike opozicije je odgovarjal finančni minister Simon. Dejal je v svojem govoru, da se je položaj v parlamentu tako spremenil, da smatrajo poslanci, da o nobeni vsoti, ki je manjša kakor 1000 milijonov funtov, sploh ni vredno govoriti. Vendar je dobila Anglija v teku zadnjih dvanajst mesecev že tri nove proračune, ki so povišali davke za 330 milijonov funtov (66 milijard dinarjev). Simon sam bi želel, da vse potrebe državne blaginje krije z novimi davki. Toda državni izdatki so se ponekod povišali za trojno, pa celo petkratno in deseterkratno vsoto. Finančni minister je pripravljen uvesti nove davke tudi za novih 1000 milijonov funtov, toda poslanci naj mu povedo, kako. Simon je dalje pojasnjeval, kako si zamišlja vžeda omejitev dividend delniških družb. Uradno bo ugotovljeno, kakšen je bil povpreček dividend v letih

1936 do 1939. Če so znašale dividende v tem času več ko 4 %, bodo na tej višini lahko ostale tudi še nadalje. Če pa so izplačevale delniške družbe manj ko 4 %, jim bo maksimirana odslej dalje dividenda s 4 %.

Parlament bo nadaljeval proračunsko razpravo šele prihodnji tork. Dotlej ne bo zasedal.

Mednarodna razstava v Budimpešti

Budimpešta, 26. aprila AA. (Madžarska telegrafska agencija.) Mednarodne razstave v Budimpešti se bo udeležilo 1500 razstavljalcev. Razstava bo danes svečano odprta v prisotnosti regenta Horthyja. Italija, Albanija, Jugoslavija, Turčija, Švica, Slovaška in Brazilija imajo svoje posebne paviljone. Navzlic mednarodnim dogodkom se zdi, da predstavlja ta razstava lep uspeh.

Borzna poročila

Curtis, 26. aprila. Beograd 10, Pariz 8.87, London 15.655, New York 446, Bruselj 75.10, Milan 22.45, Amsterdam 236.75, Berlin 178.87, Stockholm 106, Sofija 5.50, Bukarešta 2.30.

Velefilm v krasnih naravnih barvah Severna brigada

DICK FORAN — GALE PAGE

PREMIERA

Kanadska kraljevska konjenica v borbi za pravico, red in mir. Velicestven ep o herojih, ki so — izpolnjevali svojo dolžnost — prezirali smrt.

KINO MATICA, tel. 21-24

Ob 16., 19. in 21. uri

Najboljša, najduhovitejša in najzabavnejša komedija sezone! PREMIERA DANES!

HANS MOSER

»ANTON POSLEDNJI«

v vlogi konservativnega sluga, ki se bori proti revolucionarnim idejam mladine, zvest starim tradicijam iz starih, dobrih časov. Zagreb se je 14 dni smejal temu najboljšemu filmu priljubljenega komika Hansa Moserja! Tudi v Ljubljani se bomo nasmejali do solz! — Smeh, smeh, in zopet smeh!

KINO SLOGA, tel. 27-30. — Ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION,
tel. 22-21

Robespierrov padec

Danes predstava zgolj ob 16. uri! — Velefilm iz dobe francoske revolucije! Večerni predstavi odpadeta zaradi koncerta.

DNEVNE VESTI

— Pred kongresom odvetniških pripravnikov. V zvezi s kongresom odvetniških pripravnikov, ki bo 5. in 6. maja v Beogradu, je bilo že več konferenc, ki so se jih udeležili tudi delegati Združenja odvetniških pripravnikov iz Beograda. Med pravoslavni velikonimi prazniki odputujejo delegati odvetniških pripravnikov iz Beograda v Zagreb in Ljubljano, da se dogovorijo s hrvatskimi in slovenskimi tovariši o možnosti njihove udeležbe na kongresu. V zvezi s tem je bila organizirana tudi anketa med odvetniškimi pripravniki v njihovih krajevih.

— Blagodejen dež. Včeraj dopoldne ni še nič kazalo, da bi dobili dež, ki je bil že tako nujen potreben. V opoldanskih urah je sicer nekoliko deževalo in pozneje je bil manjši nalič, tako da je bil vsaj prah posteno zmehčan, potem je pa nehala deževati in zvečer je bilo zopet jasno. Ponoči se je pooblašilo in davi je bilo rahlo deževati. Deževalo je vse dopoldne, tako da je zemlja zdaj za prvo silo namočena. Posledice blagodejnega dežja se bodo kmalu pokazale tudi na živilskem trgu, kjer je zdaj veliko pomanjkanje sočivja. Tudi kmetovalcem bo zelo koristilo dež, saj je bila zemlja že tako izsušena, da je vsa rast poljskih pridelkov zastajala.

— Podražitev kruha v Zagrebu. V Zagrebu se je kruh podražil, ker se je podražila moka. Cene so ostale neizpremenjene, pač se je pa zmanjšala teža štruc, žemljic itd.

KINO MOSTE

Danes in jutri ob 20. uri premiera divnega filma s 10-letnim Carusom Bobby Breenom

Pevec potepuh

in zadnji film umrle umetnice Joan Harlow

Saratoga

Joan Harlow — Clark Gable

Oba filma sta premiera za Ljubljano!

* Rezervne oficije obveščamo, da iz tehničnih razlogov ne bo kongresa Udruženja 12. maja v Ljubljani, kakor je bilo že objavljeno, temveč 19. maja 1940 v Beogradu. Podrobnosti bodo pravočasno objavljene. Pododbor Združenja rezervnih oficijev Ljubljana.

— Zaščita delavske mladine. Od Delavske zbornice v Ljubljani: Da kot stanovska predstavica slovenskega delavstva podpre dosedanj zgolj iz zasebne pobude vrsto skrb za zaščito delavske mladine, je Delavska zbornica v Ljubljani ustanovila v okviru svojih samoupravnih organov poseben mladinsko-zaščitni odtok, v okviru svoje uprave pa poseben referat za vajeniško vprašanje. Mladinsko-zaščitni odtok Delavske Zbornice začne delovati dne 25. t. m.

— Kreditna zadruga zasebnih nameščenec. Pod okriljem Zveze društev privatnih nameščenec je bila že pred dobrim letom ustanovljena Kreditna zadruga zasebnih nameščenec, ki ima svoje poslovne prostore v Ljubljani, palača Delavske zbornice, drugi vhod iz Čopove ulice. Kreditna zadruga sprejema hranilne vloge in vezan račun po 4 odstotke, na nevezan račun pa po 3 in pol odstotka. Kreditna zadruga podeljuje kratkoročna posojila nameščenem in drugim interesentom proti zadostnemu jamstvu po ugodni obrestni meri 6 odstotkov. 215-n.

— Čuden kongres štirih. V banovini Hrvatski je okrog 15.000 ciganakov in ciganki problem rešujejo na Hrvatskem že dolgo. Zda se pripravljajo čuden kongres štirih. V Jugoslaviji imamo namreč samo 4 ljudi, ki znajo dobro ciganski jezik, razen cigankov seveda. Med temi je tudi župnik Anton Medven iz Sv. Križa na Hrvatskem. Ti štirje se sestanejo, da proučijo ciganski problem. Župnik Medven je skozi 20 let proučeval ciganski jezik in ciganske običaje. Napisal je tudi slovnico in slovar ciganskega jezika, ki ga pa ne more izdati, ker ne najde založnika.

— Nov grob. Včeraj je umrla v Zgornjem Kašlju g. Franciska Zajc. Pokopnica je bila skrbna gospodinja in dobra mati. Pogreb bo jutri ob 16.30 iz Zg. Kašlja št. 17 na pokopališče k Devici Mariji v Polju. Bodi ji lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo sprejemljivo vreme, deževalo bo v predvečer. Včeraj je nekoliko deževalo v Ljubljani. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 26, v Zagrebu 23, v Kumboru 22, v Sarajevu in Dubrovniku 21, v Mariboru 19,7, v Ljubljani 19,2, na Rabu 13, na Visu 15. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,3, temperatura je znašala 11 stopinj.

— Ponesrečenec. V ljubljansko bolnico je bilo prepeljan zopet precej ponesrečenec. Leopold Bartarj. 21letni posestnik sin iz Blatnice pri St. Rupertu je prišel po nesreči med voz in žid tako nesrečno, da ga je stisnilo in je dobil hude notranje poškodbe. 7letni Tone Hribar, sin rudarja iz Zagorja, se je včeraj polil s krompir ter nevarno opekel po vsem telesu. 70letni J. Žužek, posestnik iz Prapret pri Kamniku, je padel s skledina in si zlomil levo nogo. Vinko Podgoršek, 7letni sin posestnika iz Zg. Gmeljnov, je padel z brajde in si nalomil levo roko, ima pa tudi hude notranje poškodbe.

— Tragična smrt 11-mesečne deklice. Delavec Stjepan Kudara in njegova žena Marija v Zagrebu sta včeraj jutraj na čuden način izgubila svojo 11-mesečno hčerčico Olgo. Otroček je bil zelo živahen. Včeraj jutraj je odšel Kudara na delo, njegova žena je vstala malo pozneje in ko je prišla v kuhinjo, je opazila, da je hčerčica vstala iz vozička in visela na jermenu. Bila je že mrtva. Prestrašena mati jo je brž prenesla v bolnico, kjer pa seveda niso mogli ničesar storiti.

— 16letni deček v obrambi očeta zabodel napadalca. V obrambi svojega očeta je 16letni Semso Ibrahim Begović, sin uglednega posestnika Adam-bega Ibrahim Begovića iz vasi Petoševci blizu Banjaluke z žepnim nožem zabodel 40letnega kmeta Branka Jokića. Jokić je bil pijan in zahteval je od Adam-bega, naj mu prodaja liter žganja. Ker mu ni hotel ustreči, ga je jel zmerjati in žaliti, tedaj mu je prišlo Adam-beg zasužnjo. Jokić je pa pograbil kol in udaril Adam-bega, da se je zgrudil. Tedaj je pa prihitel Adam-begov sin in zabodel napadalca v prsi, tako da je kmalu izdihnil.

— Ubi kmetico, ker mu ni hotela biti ljubica. V bližini vasi Rokavice pri Varadzinu so našli kmetijo mrtvo 20letno kmetico Marico Tkalič. Truplo je ležalo na trebuhu in okrog vratu je bila zadržana na vrvi. Vse je kazalo, da se je Tkaličeva obesila. To je bilo tembolj verjetno, ker je nekaj dni prej govorila, da se je naveličala življenja. Vendar pa oblasti niso izključevale možnosti zločina. Sum je padel na oženjenega soseda Josipa Božiča, ki so ga zvečer opazili tam, kjer so našli truplo Marice Tkaličeve. Orožniki so ga aretirali in Božič je priznal, da je Marico zadaval, ker je odklanjala njegovo ljubezen.

— Ob priliki krsta svoje vnukinje Tjaše je darovala gospa M. K. za otroške košare 100 din. Najskrebnost hvala! — Unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino.

Iz Ljubljane

— Iz Ribji trg. Danes je bilo na ribjem trgu po daljšem času na izbiro morskih in sladkovodnih rib. Najcenejše so bile sardelice ki so jih prodajali od 8 din na vozgor. Palamida je bila po 30, cipri po 26 in tun ter skuše po 36 din kg. Med rečnimi ribami je bilo precej cerinskih ščuk, ki so jih prodajali po 20 din. Prvič letos je bilo napredaj precej notranjskih rakov, komad po 2,50 din na vozgor. Med morskimi ribami so pa prodajali morske rake po 30 din kg.

— Iz Profesor Rustembeg Vladimir umrl. V splošni bolnici ljubljanski je umrl v torek jutraj Rustembeg Vladimir, profesor na gimnaziji v Kranju. Pred dvema letoma je prebolel pokojnik tifus in od tega dobil jetiko. Umrl je daleč od svoje Bosne posne. Počival bo pri Sv. Križu v osrčju slovenske zemlje. K večnemu počitku so ga položili včeraj popoldne. Bodi mu lahka naša zemlja!

— Iz Udri srako! Tako se je baje glasilo bojni klic starih Slovencev. Vsa Josip Jurčič tako poroča v svojem nedovršenem romanu »Slovenski svetec in učitelj«. »Udri srako!« je veljalo sovražnikom. Da so jim stari Slovenci rekli »srake«, je bilo pač zato, ker so tisti sovražniki predvsem »kradli kot srake«. V okolici ljubljanske ženske bolnice in vojaške bolnice je po vsakem drevo polno srak. Ti ptice se v naši vrtovi zaradi teh roparskih srak. Kjer se je glasilo včasih veselo žvrgolenje in prepevanje, vlada danes tišina, oziroma se čuje le še zopno vresčanje srak. Naše ptice niso le pevci, temveč tudi uničevalci mrčesa. Ali ni nikogar, ki bi te srake postrelil? Čigava naloga je to, ne vem. Ali nekdo mora priti, da stori konec roparjem in škodljivcem naših vrtov. Zatorej prosimo: Udri srako, brate! — Prijatelj pti.

— Iz Petindvajseta ponovitev zabavne Nušičeve veseligrice »Ujez« bo v Senta-kobskem gledališču jutri zvečer ob 20.15. Igra je imela senzacionalen uspeh, saj je šla že 24krat preko odra in vselej pred popolnoma razpročano hišo. Ta duhovita igra priljubljenega komediografa, polna zdravega humorja, zabavnih situacij, žanje velike uspehe in nudi gledalcem obilo zabave in veselega smeha. V nedeljo 28. aprila ob 20.15: pa bo ponovitev izvrstno uspele veseligrice »Pekovske«. Ker je za predstavi veliko zanimanje, kupite vstopnice že vnaprej, ker jih zvečer pred predstavo spet ne boste več dobili. Vstopnice dobite od danes dalje v društvenih prostorih v Mestnem domu.

— Iz Sestane članov motosekcije AKKJ. V prostorih Avtokluba, Kongresni trg 1-1, bo drevi ob 20 sestane članov motosekcije Avtokluba. Ker je to zadnji sestanek pred rednim letnim obnim zborom, se člani naprošajo, da se ga udeležijo polnoštevilno.

— Iz Meje ob Glinščici v katastr. občini Zg. Siska in Dravje bo določila komisija v ponedeljek 29. t. m. Vsi obrežni posestniki so vabljani, da se udeležijo določitve meja sami ali njih pooblašeni zastopniki. Poznejši ugovori ne bodo uvaževani, a neudeležba bo smatrana za odpoved strank vsem poznejšim ugovorom proti komisijam ugotovitvam. Posestniki naj poča-

kajo pri svojih parcelah ob potoku Glinščici, komisija bo pa začela posloovati ob 9. dopoldne pri mostu čez Glinščico na cesti VI. ob vskem »Stanu in domu« ter bo določala meje proti Dravljani.

— Iz Najboljša Hans Moserjeva burka »Anton poslednji« v kinu Slogi. Ljubljanci potrebujejo v teh burnih, razburljivih dneh razvedrila, in tega bodo dobili z izvrstno burko »Anton poslednji«. Ta film predstavlja eno najboljših del priljubljenega komika, popularnega Hansa Moserja. »Anton poslednji« je star, konservativen sluga pri starem aristokratu, graščaku, ki pa ima sina modernih idej. Sinovo življenje, njegova dejanja, ki niso v skladu s staro tradicijo graščakovih hiš, vzbudijo pri Antonu večno nevoljo in prezir. Nikakor se Anton ne more živjeti v svobodnosti mladega graščaka, zato tudi nima zanj nobenih simpatij in ga označuje za modernega revolucionarja. Edini Anton drži v hiši še staro etiketo preteklih dni, edini on se še vede po starih aristokratskih manirih in se pristiha k tako imenovani »boljši klasi ljudi«. Življenje pa teče svojo pot in nazadnje spregleda tudi stari, nepopoljši Anton ter uvidi, da je graščakov sin le dober, plemenit človek in da so njegovi nazori pametni in zdravi, bolj kakor zastarela etiketa aristokracije, ki je brez srca, puha in brez vrednosti. Anton se spreobrne in postane navdušen somišljenik in pristaša idej graščakovega sina in izpreobrne naposled tudi starega graščaka, tako da zavladava v graščini nov, moderen človeški duh. — Hans Moser, ki pristiha film »Anton poslednji« med svoje najboljše filme, razvije v svoji vlogi odlične momente najbolj učinkovite komike. Publiku se zabava in smeje pri filmu kot malokdaj pri kakem filmu in zato je film tudi povsod dosegel ogromen uspeh. Zagreb, kjer je bil film predvajal pred nekaj tedni, se je nad 14 dni smejal in krolotal »Anton poslednji« in tudi naša Ljubljana bo film sprejela s toplim odobravanjem in v veseljem pozdravila izpreobrnitev zakrknjenega graškega sluga v navdušenega pristaša svobodnih modernih naziranj. Kdor se torej rad smeje, zabava in veseli ob Moserjevi izvrstni komiki, nikakor ne sme zamuditi njegove odlične burke, ki se bo od danes naprej predvajala v kinu Slogi. 1179

— »S poti po Norveškem« je nastop predavanja, ki ga priredi Prirodoslovno društvo v torek 30. t. m. ob 18.15 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. akad. slikar Božidar Jakac. Predavanje bodo pojasnjevale skiptične slike.

— Iz Združenje bivših mornarjev obvešča svoje članstvo, da bo imelo občni zbor 29. t. m. ob 20. pri »Sestici«.

Iz Zagorja

— Zbirka za odkup Aškerčeve domačije je v glavnem zaključena. Zbiralna pola g. Janeza Koprive in Ceneta Košmerla izkazuje, da sta nabrala 1170 din, Zneske po sto dinarjev so darovali: dr. Tomo Zarnik, ravnatelj TPD, inž. Alojzij Kolka in neimenujani; po 50 din pa: dr. Slavko Grum, dr. Mirko Kajželj, obratovodja inž. Vinko Karnovšek, g. Mirko Weinberger in Riko Mihelič, sledi pa še večje število darovalcev manjših zneskov. Opozarjamo s tem v zvezi, da se bo vršil poseben, v gornji namen pripravljani Aškerčev večer 4. maja v Sokolskem domu. Na sporedu bodo v zanimivo podani obliki dela velikega pokojnika ob sodelovanju izbranih moči Sokolske dramske družine, mladinskega pevskega zbora itd.

— Robina Hooda si je med prazniki — saj smo imeli birmo — ogledalo skoraj vse prebivalstvo doline, posebej pa še mladina vseh 30 let je treba zapisati, da je film zapustil globok vtis, kakršnega kronist še ne pomeni. Hvaležni smo podjetniku g. Valantu pa ga prosimo, da bi v bodoče, kolikor je to seveda pogodbeno mogoče, pokazal naši javnosti, ki postaja bolj in bolj izčiščena, še kaj podobnih filmov ter po časi gangsterke in pustolovske omejili na čim nižjo mero.

— »Princesa in pastirček«, mladinska igra, ki jo javljajo lepaki za petek 26. t. m., je zaradi akademije v Sokolskem domu preložena na nedoločen čas.

Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

V zemljknižnem uradu na sodnji imajo še vedno polne roke dela

Ljubljana, 26. aprila
Kupčija z nepremičninami cvete kakor še nikoli, v zemljknižnem uradu na sodnji imajo še vedno dela čez glavo v vknjiževanju in izknjiževanju lastnikov parcel, stavišč in hiš. Stalnemu staležu uradništva so dodelili več mlajših moči, da delo v uradu ne zastaja.

Veleposestnik Anton Codelli je prodal gšč. Mariji Barletovi, Tržaška cesta 1, parcelo v izmeri 688 kv. m v kat. občini Udmata za 35.000 din.

Posestnik inž. dr. Milan Vidmar, univ. prof., Rožna dolina, cesta I. št. 21 je prodal državnemu upokojencu Josipu Ivanču, Cesta na Rožnik 11, in posestnicama Mariji in Grizeldi Krennovi, Cesta v Rožno dolino, in sicer Ivanču do dve petini, Mariji in Grizeldi pa do tri desetine svojega zemljišča v kat. občini Gradsko pred mestje za 240.000 din.

Posestnik Janez Stebljaj, Izanska cesta 69, je prodal delavki v tovačni tovarni Mariji Božičevi, Galjevec 72, hišo in dvorišče v kat. občini Karlovske predmestje za 40.900 din.

Veleposestnik Anton Codelli je prodal Vidu Bevcu in njegovi ženi Franji, Mahničeva 16, parcelo v izmeri 552 kv. m v kat. občini Udmata za 30.000 din.

Akademik Stojan Smerkolj, Mišičeva 2, in Albin Smerkolj, trgovec v Ljubljani kot varuh nedoletnih otrok Tatjane, Sama in Boruta Smerkolj, sta prodala gradbeniku Alojzu Bevcu, Celovška 63, parcelo v izmeri 268 kv. m v kat. občini Zg. Siska za 10.000 din.

Posestnica Adela Novak, poročena Ciuha, Cesta v Mestni log 58, je prodala Domu jugoslovenskih obrtnikov, registrovani zadrugi z omejeno zavezo v Ljubljani dva travnika v izmeri 1544 in 346 kv. m v kat. občini Trnovsko predmestje za 53 tisoč dinarjev.

Posestnik Viktor Čampa, telefonist, in njegova žena Pepca, Glinčica, cesta XI št. 4, sta prodala ženi kletarskega mojstra Mariji Košeninovi, Tržaška 119, parcelo v izmeri 315 kv. m v kat. občini Sv. Petra predmestje za 35.000 din.

Posestnik Alojz Anžič in njegova žena Julka, Zaloška 78, sta odstopila mestni občini ljubljanski, ki jima je dovolila parcelacijo njunega zemljišča v kat. občini Moste, za regulacijo cest potreben svet v izmeri 247 kv. m.

Trgovec in posestnik Franc Agnola,

Glinčica 95, je prodal diplomiranemu komercialistu Antonu Agnoli, Tyrseva 10, svoje nepremičnine s hišo in vrtom v kat. občini Vič za 170.000 din.

Veleposestnik Anton Codelli je prodal Katji Vajtovi, Zidovska 3, parcelo v izmeri 1108 kv. m v kat. občini Udmata za 77 tisoč 560 din.

Zasebnica Josipina Mayer, Predjamska 44, je prodala sinu Josipu Pfeiferju, Kranj, Vidovljanska 5, parcelo v izmeri 1232 kv. m v kat. občini Vič za 89.000 din.

Posestnica Ivana Fojkar, Dolenjska cesta 21, je prodala bakrotiskarju Jožetu Dohnerju, Maribor, Kneza Koclja 20, parcelo v izmeri 741 kv. m v kat. občini Trnovsko predmestje za 19.000 din.

Posestniki v Zgornji Siski Ivan in Marija Pavšič, Anton Cerne, Jakob Novak, Andrej Perko, Valentin Babnik in Josip Cerne so prodali mestni občini ljubljanski od svojih zemljišč dele parcel v izmeri 175, 69, 14, 257, 275, 140, 40 in 85 kv. m za 5250, 2070, 700, 12.850, 13.750, 4200 in 2520 din. Kupljeno zemljišče je mestna občina potrebovala za javne cestne namene.

Posestnica Rozi Dovič, Pokopališka 36, je prodala Ivanji Jerinc, Rožna dolina, cesta 5 št. 16, parcelo v izmeri 668 kv. m v kat. občini Sv. Petra predmestje za 53 tisoč 440 din.

Delavka tobačne tovarne Marija Snol, Koseze 41, je prodala mizarju Stanislavu Oražnu Glinčica, cesta IX. št. 13, parcelo v izmeri 748 kv. m v kat. občini Vič za 25.000 din.

Poštna uradnica v p. Adela Koutny, Stožice 159, je prodala pregledniku fin. kontrole Jožetu Leskovicu in njegovi ženi Antoniji z Bleda vrt s hišo v kat. občini Brinje za 145.000 din.

Posestnica Marija Cerar, Opekarska 14, je prodala ženi krojaškega pomočnika Mariji Hermanovi, Devinska ulica 9, parcelo v izmeri 4710 kv. m v kat. občini Trnovsko predmestje za 8000 din.

Posestnik Josip Hudnik, zvančnik fin. direktorje, Hradskega cesta 40, in njegova žena Amalija sta prodala zasebnici Mariji Jurel, Miklošičeva 4, stavišče s hišo v kat. občini Karlovske predmestje za 57 tisoč 500 din.

Trgovski zastopnik Henrik Felber, Podmilščakova 49, je prodal trgovcu Viktorju Šoberju, Gorupova 4, vse svoje nepremičnine s hišo in kat. občini Spodnja Siska za 390.000 din.

SPORT

Motosekcija Avtokluba v Celju ustanovljena

Celje, 26. aprila

V sredo 24. t. m. zvečer je bila v dvorani hotela Evrope ustanovljena motosekcija Celje pod okriljem Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije motosekcije Ljubljana, s pododborom v Celju. Prisotnih je bilo okrog 40 članov. Član pripravljalnega odbora g. Janko Brišček je pozdravil vse navzoče, zlasti pa zastopnika vojske g. kapetana Jovanovića in zastopnika avtomobilskega kluba, predvsem načelnika motosekcije g. ing. Struna in druge delegate, ki so prišli pozdraviti delo celjskih sportnikov. G. ing. Struna je poročal o organizaciji te velike zasednice, ki je pod najvišjo zaščito kraljevskega doma. Poudaril je tudi važnost te organizacije, ki predstavlja v narodno obrambnem pogledu veliko oporo zlasti v sedanjih resnih časih. Pozval je člane k disciplini, ki je predpogoj vsake organizacije, zlasti pa te sportne ustanove.

Tajnik motosekcije Ljubljana g. Vodopiva, je predlaga pravila kluba in pravilnik motosekcije. Oboje je bilo soglasno sprejeto in s tem ustanovitve sekcije potrjena. Na predlog vodje ekspoziture avtomobilskega kluba Ljubljane v Celju g. Premika so bili izvoljeni v odbor naslednji gg.: načelnik Janko Brišček, podnačelnik Ludvik Cokan, tajnik I. Rudolf Šimenc, tajnik II. Franjo Premik, blagajnik Josip Gorjanc, blagajnik Vilhalb Veber, tehnični referent Valter Hobacher s pomočnikom Karlom Grdino, gg. odborniki: Bogdan Mirnik, Drago Arčon, Pečovnik Alfonz, Josip Škerjanec, Franc Kočevar, Frane Veber, Anton Brebec in Hinko Oblislar. V časno razsodišče sta bila izvoljena dr. Cerin in dr. Kozina.

Pri slučajnostih so posredni člani sprožili razna vprašanja, zlasti v pogledu benicina. G. Breznik iz Ljubljane je pojasnil spored tekem, ki so predvidene že v maju, ravno tako pa je predvidel tudi skupne izlete, pri katerih bi sodelovali tudi Celjani. Izražena je bila tudi želja, da bi

centrala kluba preskrbela kolektivni potni list za inozemstvo, da bi se organiziral skupen izlet. V tem pogledu je g. Struna sicer zagotovil pomoč, ni pa zaradi prilik izven meja mogel dati zadevnih garancij.

Načelnik g. Brišček se je ob zaključku ustanovnega obnega zbora zahvalil vsem za udeležbo, posebej pa se je zahvalil ljubljancem, ki so izrazili voljo do skupnega dela in skupnega sportnega udejstvovanja.

Zanimiva nogometna tekma

Kranj, 26. aprila

V nedeljo se snédeta na zelenem polju dva najhujša rivala in tekmovalca za naslov podsvetnega prvaka ljubljanske skupine. Težko pričakovana tekma med Kranjem in Bratovstvom, ki se bo odigrala na nedeljo na Jesenicah, daje strastnim kranjskim navijačem polno uživanja in skrb. Vsa mogoča mnenja krožijo o izidu te tekme. Obe moštvi se prav dobro zavedata, da je izid te tekme odločilen za končni plasman — to je za prvo mesto na tabeli. Kranji ima to prednost, da se že z neodločenim rezultatom obrzi še nadalje v vodstvu. Na drugi strani pa ima Bratstvo velik plus v tem, da igra na domačem terenu in pred domačo publiko.

Da Kranj s tem ne bo preveč prikraščen, zato že ves teden najbolj vneti navijači neomorno propagirajo med ljubitelji nogometa za čim večje spremstvo domačega moštva. Tako se obeta, da bo to pot spremenjalo na Jesenicah domačo enajstoročniko veliko število navijačev, ki bodo na tujem igrišču nudili kranjskemu moštvu vso moralno podporo z dostojnim navijanjem. Tekma bo že zato tako zanimiva, ker se Bratstvo in Kranj že dolga leta borita za nadmočje v nogometu in obenem za naslov gorenskega prvaka. Ta naslov sta izmenoma dosegli že obe enajstorki, kako bo letos pa bomo videli.

Težko bi bilo naprej predvidevati zmago enega ali drugega. Naš dopisnik se je obrnil na trenerja SK Kranja, kakšne prognoze stavlja za nedeljsko tekmo, toda ni dobil drugega odgovora, kot zmig z rameni.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklic, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

PRED NAKUPOM OBUTVE si oglejte našo nedeljsko razstavo. Brankovič živko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana, Igriska 3 (pri Drami). 1171

Oglašuj male oglase v Slovenski Narod ker so najcenejši!

TAPETIRNISTO HABJAN, Igriska ul. 10, Vam napravi ali popravi staro za malo denarja. 1176

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke in staro perilo. Klavžer, Vošnjakova 4. 1172

KUPIM TOVARNI AVTO znamke Blitz, nosilnost 1000 kg — malo rabljen ali nov. Slavko Suša, Kranj. 1177

PRODAM

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in medo dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/1

MAMICE!

Otroški voziček najboljše in najhitreje prodate, kupite ali zametate pri PROMET-u, nasproti križanske cerkve. 1167

Pri kiparju Ivanu Zajcu

Od maloštevilnih slovenskih kiparjev, ki so razstavili pred 40 leti v Mestnem domu, je ostal živ samo Ivan Zajc

Ljubljana, 26. aprila. Od kiparjev, ki so pred 40 leti razstavili na prvi slovenski umetniški razstavi v Mestnem domu, je med živimi samo kipar Ivan Zajc, tvorec spomenika Franceta Prešerna na Marijinem trgu.

Mestna občina je kiparju dala na razpolago sobo v hišici ob tivolskem ribniku, in ta soba ali bolje sobica je postala kiparjev atelje. Idilična je okolica in zdrav je zrak, zato od tod, kjer je bil atelje, je bil Zajc, ki je skoraj 60letnem delu si slovenski kipar ni mogel zgraditi lastnega ateljeja, ki bi ustrezal vsem zahtevam dobrega ateljeja. Zateči se je moral v hišico, katero deli z upokojenci, ki v sosedni sobici igrajo karte ter si tako preganjajo dolgečase.

Kipar se je poslavljaj od svojega skromnega ateljeja, ko sem stopil v vrtiček okoli hišice. Sonce je zahajalo, mehko nastrojeno je vladalo vsenaokoli. Kipar me je povabil v atelje in me prosil, naj sedim. Kam naj sedem? Kipar je razbremenil edini stolček v ateljeju, sam pa je stal pred mano. Z nekakšno pobožnostjo je odkril dva reliefa, ki ju je z vlažno krpo nekaj trenutkov pred tem pokril. Za neko grobnico na pokopališču izdeluje relief, ki bodo kazali postaje križnega pota Jezusovega. V terakoti in glazirani bodo ti reliefi.

Ozirom sem se naokoli. Na policah vse polno studij v mavcu in na stojalu, na slikarskem stojalu, večji akvareli. V baročni dvorani se gospoda gosti, pred njo plešejo pohotne plesalke, ob vratih pode sluge berače iz dvorane.

— Slikate tudi?

— Tako bolj za svojo zabavo. O, doma imam polno akvarelov, škoda, da jih vam zdaj ne morem pokazati.

— Kako je bilo pred 40 leti, g. Zajc?

— Prav dobro se še spominjam. Razstava je bila v Mestnem domu, razstavil sem »Prestrašenega satirja«, ki je zdaj v Narodni galeriji, nekaj skic in kompozicij. Oj, kako čas beži. Že 40 let je od tega.

— Ali se je v teh 40 letih kaj obrnilo na bolje za našo kiparsko umetnost?

— Kakor vedno prej je tudi danes največja težava z modeli. Na Dunaju, v Pari-

zu in v Italiji sem imel modelov, kolikor sem hotel. Oj, to so težave z modeli. Kiparji smo navezani na anatomijo. Občinstvo pa glede smisla za plastiko počasi napreduje, občinstvo ima več smisla za barve, zato naši slikarji bolj uspevajo kakor kiparji. Kiparstvo je tudi dražje, vse stane in malo jih je, ki žrtvujejo kaj več za kiparska dela. Najslabše pa je za arhitekture, za to pa občinstvo sploh še ni vzgajeno.

— Kako pa mislite glede kiparske umetnosti same, ali smo napredovali?

— Umetnik se mora približati naravi, če tega ne stori, je njegovo delo zabloda, je šablona. Človek se takih reči naveliča hitro. Narava pa je zmeraj zanimiva.

Za stiliziranjem se vedno skriva neznanje. Stilizirati je mogoče le toliko, kolikor zahteva stvarba, za katero je plastika namenjena. S stilizacijo pa ne sme trpeti narava. Vsako stiliziranje, s katerim se pregreši proti anatomiji in naravi, je zabloda. Stari klasični umetniki so tudi stilizirali, toda tako, da narava ni s tem trpela, zato so njih dela še danes vredna in lepa.

Pretrganemu stiliziranju sledi manirizem, ki naredi delo stasoma dolgočasno. V umetnosti mora biti duša, kipar na svoj način pripoveduje o veselju, žalosti in tragiki življenja. Močan izraz mora imeti umetnina, da zagrabí gledalca, globoko občuteno mora biti, kar se upodablja. Tako delo ima svojo dušo in zaradi tega ohrani trajno vrednost, stili se pa menja in spreminja. Poglejmo Michelangela ali Rubensa. Kakšna velika duševna sila je v njunih delih. Michelangelo »David« je nekaj močnega in živega.

— Kaj pa naši mladi?

— Med njimi so talenti, zlasti dobri portretisti. Najbolj so ti, ki ne greše proti naravi. Za bodočnost kiparske umetnosti kaže dobro. Tudi razmere so boljše. Spomnite se samo, kako so me napadali zaradi Prešernove muze. Danes je tudi duhovščina v tem pogledu pametnejša.

— Večji narodeži pa nimate?

— Pred petimi leti sem naredil zadnje večje delo v marmorju, velik relief za grobnico trgovca Petelinca, potlej pa samo manjša dela, katera lahko prodam.

S kiparjem sva še kramljala na pragu o Prešernovem spomeniku. Prosil pa me je, naj ne napišem, kako je prav za prav potekalo mrcvarjenje njegovega osnutka tega spomenika. Po slovesu sem se spomnil na tretji del zbranih spisov Aleša Ušeničnika, ki je posvečen umetnosti, umetnikovi pravni odgovornosti in kritiki. Tu najdemo zapisano: »Naloga umetnika kot umetnika je umetniško oblikovati. Pogrešno se mi zdi načelo, da je še estetsko slabo, kar ni etično dobro. Do tega sklepa sem končno prišel in zdaj se mi tako osnovan, da sem moral iz znanstvene resničelnosti to spoznanje tudi tu izpovedati in svojo prejšnjo argumentacijo zavreči.«

Mnogi naši umetniki so dobili s to močato izpovedjo častiljivega katoliškega filozofa popolno zadoščenje in med temi umetniki je tudi kipar Ivan Zajc, tvorec Prešerna in njegove gole muze, katera mu je pred 35 leti in še večkrat pozneje povzročila mnogo težkih in bridkih ur.

— nek.

Kodanj — mesto spodobnega veselja

Danske prestolnice ni mogoče primerjati z drugimi mesti skandinavskih držav

Glavno mesto Danske Kodanj je eno onih mest, ki jih ne moremo primerjati z nobenim drugim mestom na svetu. To mesto ima svoj poseben pečat. Kdor je bil kdaj v Kodanju, ga gotovo ne bo zamenjal z nobeno drugo skandinavsko prestolnico. Vedno, kadar bo obujal spomine, bo mislil na to, da je Kodanj mesto, kjer bi lahko človeka na vsakem koraku povozil kolestar, če bi ne vozil tako spretno, kjer hodijo po ulicah nasmejani ljudje, kjer je trgovina začetek in konec vsega. Zelo dobro se v Kodanju je. Ljudje so tam izredno prijazni in postrežljivi. Prometna disciplina je naravnost vzorna. To pa ni posebnost Kodanjske, temveč odlika vseh skandinavskih mest.

Kodanj je nastal sredi dolgih bojev danskih pomorščakov s slovanskimi plemeni Skot Absalon, eden najslavnejših skandinavskih vojskavov, je zgradil tu leta 1167 grad, ki naj bi bil obrambno središče proti sovražniku. In s tem je bil položen temelj poznejšega Københavna, mesta trgovcev, ki je postalo pičilih 300 let pozneje sedež danskih kraljev. Za svoj razmah pa se mora Kodanj zahvaliti kralju Kristianu IV., ki se je udeležil 30letne vojne s slabim uspehom, zato je pa povzdignil Kodanj v najvažnejše dansko mesto. Toda tudi Kodanju ni prizanesla usoda. V 18. stoletju sta zadela mesto dva strašna požara. Cvetočna trgovina in danska žilavost pa sta preboleli tudi ta udarec in kmalu je

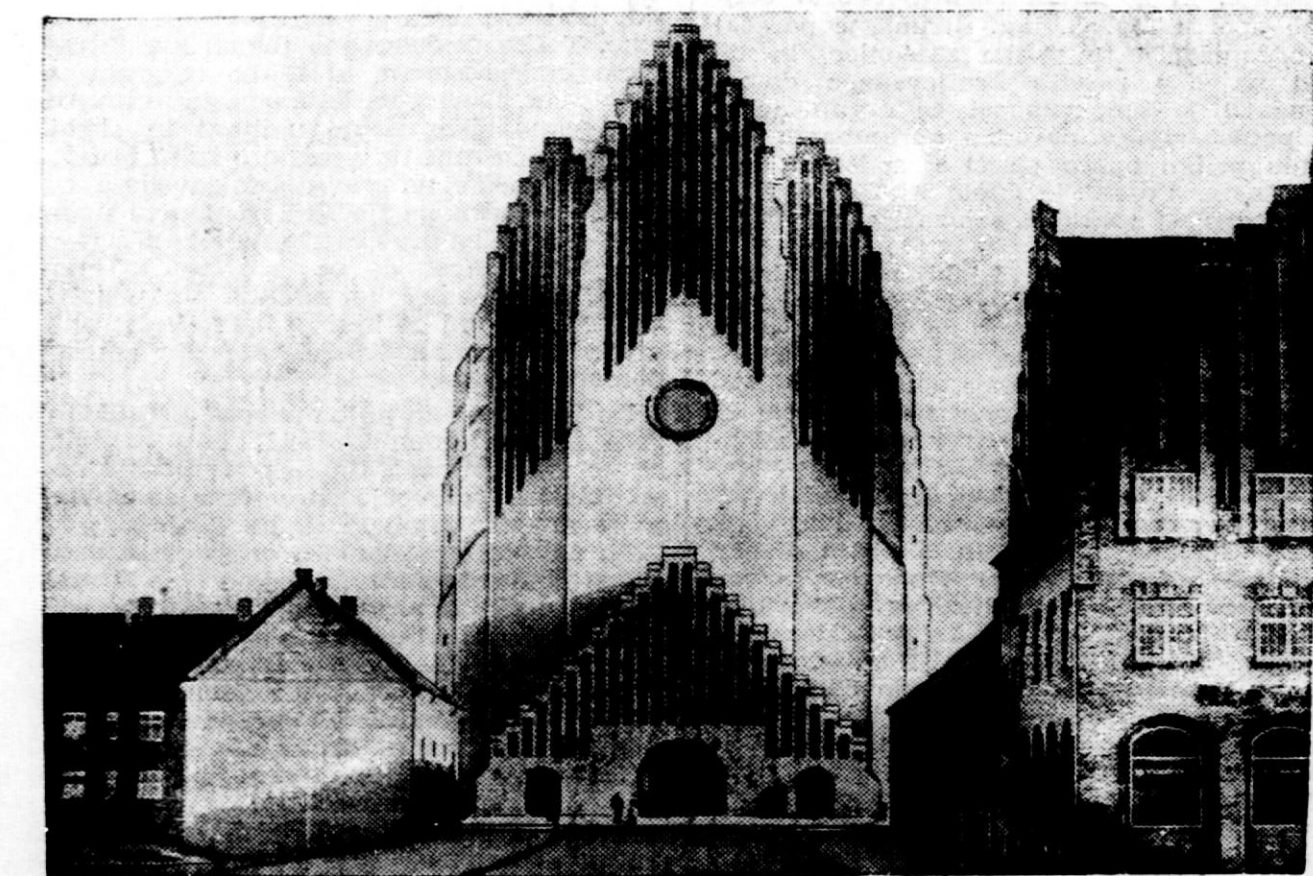
nastalo iz uničenega mesta vzorno pristanišče. Leta 1807 je angleško brodogradništvo bombardiralo Kodanj. Po letu 1867, ko je bilo porušeno obrambno zidovje okrog mesta, se je razvoj znatno pospešil. In tako stoji zdaj na obali Kattegata milijonsko mesto, največje pristanišče severozhoda in kulturno središče danskega naroda.

Znamenitosti ima Kodanj mnogo. Med njimi slovi najbolj magistrat, ki ga je zgradil ob koncu preteklega stoletja Martin Nyrob. Središče vsega mesta je mestni trg, nad katerim kraljuje krasno magistratno poslopje. Med mnogimi muzeji je najzanimivejši Thorvaldsenov, obsegač del in zbirke tega najslavnejšega danskega kiparja. V Christianborgu se zbira državni parlament (Folketing), a grad je poleg tega sedež državne sodišča in zunanje ministrstva. Pozornosti vreden je tudi kodanjski grad s krasno cerkvijo iz začetka 18. stoletja.

Siroke ulice s trgovskimi hišami in bankami pričajo o tem, da Kodanj ni samo središče Danske, temveč vsega severa. V Kodanju je pa močno razvita tudi industrija, zlasti pivovarska. Poglejvaje zase so Kodanjski. Zgodaj jutraj jih srečate na ulici, kako se peljejo na koleših v službo, pogosto po dva in dva skupaj objeta okrog vratu. Kolesarji imajo posebne ceste kajti v Kodanju je blizu 500.000 kolesarjev. Opoldne se Kodanjski dobro najdejo doma ali v restavracijah, zvečer se pa lahko zabavajo v mnogih zabaviščih.

Toda večerna zabava se konča razmeroma zgodaj, namreč okrog polnoči. Redka zabavišča so odprta preko polnoči; zdajnja se zapro ob pol dveh. Kodanj je veselo mesto, eno najbolj veselih, toda zabava je vedno disciplinirana, nikjer ne naletiš na razuzdanost. Med zabavišči zavzema posebno mesto Tivoli, svetovno znani park z gledališčem klasičnih pantomin, s številnimi orkestri in velikim številom produkcij vseh vrst na velikem prostoru sredi mesta. Tu se Kodanjski zabavajo sleherni dan. Pol ure po polnoči so pa ulice po mestu že prazne. Opolnoči gredo Kodanjski spat.

Če je Kodanj mesto koles, je tudi mesto telefona, kajti štelo telefonskih naročnikov je razmeroma največje med vsemi mesti v Evropi. Tudi tisk je močno razvit. Izmed dnevnikov so največji »Berlingske Tidende«, ustanovljen 1749, »Politiken«, »Social-Demokraten« in »Dagens Nyheder«. Tak je bil Kodanj pred nemško okupacijo. Zdaj je seveda danska prestolnica v marsikaterem pogledu bistveno spremenila svoje lice.

Kodanj: Cerkev v obliki orgel

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

S škandalih jih osrečujejo?... Mar ni bila to postalica, ki jo je pripeljal ta gospod sam v svoji popotni torbi tu gori v višino tisoč petsto metrov, kjer bi pričakovala duša izdatnejšo in bolj zdravo hrano? Sam je krmil z njimi te poštene švicarje, ki so smatrali za svojo dolžnost, vračati mu to prijaznost.

Toda Gaetana ni več filozofiral. Sedela je vsa iz sebe od groze in samo glavo je obrnila proti Francu, ko je le-ta dejal: Po mojih žilah se pretaka bretonska kri.

Ni pa spoznala v njegovem obrazu nobene znane poteze. Sicer pa, kaj ji je bilo do tega človeka? Govoril je v enem smislu, kakor bi bil govoril v nasprotnem smislu, če bi mu prišla pod roke druga novica. Tudi ta tujec sam je bil samo odmev drugega glasu. Toda nekje je moral zavneti tisti drugočni gles. Od kod je prihajal? Kakšen tisk, kakšna

vibracija ga je prinesla sem v ta hotel vrh gore, iz ust tega okornega baselskega tovarnarja?

Ta flegmatični mešan je govoril tako, ne da bi pripisoval svojim besedam kaj važnosti. In bil je zelo daleč od misli, da bodo v srcu prav blizu njega zavzele njegove besede liki grom.

In že se je s svojimi gosti vred pomenkoval o drugih stvareh.

Ves večer je hodila Gaetana po salonih. Prebrala je vse novine in iskala tistega, ki je bil prinesel to novico, ne da bi ga mogla najti.

Slednjič je opustila svoje prizadevanje.

V glavi se ji je vrtelo, odšla je iz hotela na svež zrak. Zunaj je sedla na klopio in se zamislila:

Ni bil torej samo moj sum, ki je težil tega človeka. Pravica je bila na straži. Torej se moje srce ni motilo. Ni on tisti, ki sem ga ljubila. Moj Renaud bi me ne bil izdal, ne bil bi se poročil z drugo, ne bil bi preživel celih dvajset let, ne da bi bile njegove oči in usta vzklile, da ne more pozabiti name.

Ljubeca duša je razprostrla svoja krila. V zmagoslavju zamahu je objemala prostor, drhtela je radostno tja proti gorskim grebenom, gori do samih zvezd.

Potlej se je pa začelo vprašanje:

Toda, kdo je on? To bitje, ki mu je podobno?

Kaj, če sem poslala Herveja po nepotrebnem v nevarnost? Kaj, če se bo pojasnilo vse tudi brez njega? Ali naj mu brzojavim, naj potaka v Buenos

Švedska elektrika na Danskem

Na Švedskem, kjer imajo dovolj vodne sile za pogon dinamo električnih strojev, je skoraj za dežela elektrificirana. Z električnega omrežja na južnem Švedskem je napeljan celo podmorski kabel preko preliva Sund na Dansko, kjer ima Švedsko električno energijo glavno mesto Kodanj. Srednja in severna Švedska sta bili že prej združeni v eno omrežje, v katerem je najsevernejši vir elektrarne Porjus na Laponskem. Nedavno je bilo vse to omrežje s priključkom na elektrarno v Nössjö združeno z električnim omrežjem južne Švedske. S tem je torej nastala zveza med la-

ponskim Poriusom in dansko prestolnico Kodanjem. Zdjah lahko gre električni tok iz Laponske na Dansko. To je najdaljši električni vod visoke napetosti na svetu. Napetost znaša večinoma 220 voltov.

Naprava tako dolgega voda ima pa tudi namen razdeliti električno energijo enakomerno po vsej državi. Podnebje v južni in severni Švedski je zelo različno, tako da elektrarne ne morejo povsod enakomerno delovati. Poleti je na južnem Švedskem malo vodne sile, ker v rekah ni mnogo vode. V severnem delu pa kopni sneg do letja in tam je dovolj vodne sile. Na jesen pa voda na severu zamrzne, dočim na jugu po deževju reke narastejo in tako ima jeseni južni del Švedske na razpolago dovolj vodne sile.

Zanimivo predavanje o bolgarski glasbi

Predaval je v sredo zvečer znani bolgarski muzikolog Ivan Kamburov

Ljubljana, 26. aprila. V sredo zvečer je predaval v okviru bolgarskega glasbenega tedna v mali filharmonični dvorani priznani bolgarski muzikolog, avtor več strokovnih muzikalnih knjig, Ivan Kamburov. Najprej je posegel

nekoliko v preteklost in poudaril, da se gajo slovensko-bolgarski kulturni stiki že za okrog 70 let nazaj, do taktat, ko so prevzeli Bolgari Jenkovo »Naprej zastava Slave«, ki je pri njih tudi ponarodela. Zatem je govoril o značilnostih bolgarske pesmi, ki se v narodni motiviki karakterizira predvsem po ostru, komplicirani ritmiki. Do časa pred osvoboditvijo (1878) se je gojila izključno narodna glasbena umetnost in šele potem se začneja bolgarski narod s posredovanjem čeških glasbenikov seznanjati z evropsko glasbo. Nastopijo poedine generacije, ki se vse naslanjajo na narodno tematiko, bodisi tako, da narodna pesem in ples kot cantus firmus spremljata s preprosto harmonizacijo ali pa, da se narodni motivi uporabljajo kot melodični element v gradnji velikih simfoničnih del. V prvo, najstarejšo generacijo spadajo Emanuel Manolov, ki je začetnik bolgarske umetne glasbe in je napisal prvo bolgarsko opero; je predvsem splošno kulturnega in manj umetniškega pomena. Starejšina bolgarskih skladateljev pa je Dobri Hristov, ki tvori v klasicističnem stilu. Dalje se pripadate tej skupini skladateljev prve bolgarske simfonije Nikolaj Atanasov in avtor šestih oper Georgij Atanasov.

Novejša generacija pa je muzikalno temeljitejša izobražena in evropski orientirana, vendar na nacionalni podlagi. Vodja te skupine je Pančo Vladigerov, ki je biografski in po delu občinstvu itak znan s poslednjega filharmoničnega koncerta. Predavatelj je navajal njegova dela razvojnoro in orisal njegovo tvorno smer, ki

se odlikuje zlasti po pregnantni tematiki, bogati polifoniji in mojstrski instrumentaciji. Petko Stajnov je važen predvsem po zborovski in orkestralni glasbi (n. pr. Suita, Legenda, Balkan i. dr.). Francoski impresionizem pa predstavlja in presaja v bolgarsko glasbo Pipkov, lirčno usmerjen skladatelj komorne in zborovske, pa tudi operne glasbe. Zastopnik atonalne smeri pa je Dimitr Nenov, ki je hkratu tudi odlični pianist. Umerjen modernist je Veselin Stojanov, ki piše predvsem klavirske in solistične skladbe; napisal pa je tudi dve operi (Zensko carstvo in Salambo). Eden pomembnih orkestralnih in komornih skladateljev je od bolgarske miselnosti sicer odtujen, ki živi stalno na Dunaju. V to vrsto se spadata Canko Cankov, Karastojanov in Ikonov, ki vsi pišejo razne vrste glasbo. Med najmlajšimi pa so važni nadarjeni Hristo Manolov, Filip Kutev in Hadžijev, ki vsi obetajo najboljšo. Ob koncu je predavatelj poudaril, da je stremenje po bolgarskem nacionalnem glasbenem stilu vodilo vsemu tvorjenju in je ugotovil, da je bolgarska glasba pokazala tako v kvantitativnem, kakor v kvalitativnem oziru zadnja desetletja odličnih razmah. Predavanje muzikologa Kamburova je bilo zgoščeno, pregledno in nad vse poučno za mnoge poslušalce, ki so bili po večini iz strokovnih glasbenih krogov ter so predavatelju izrazili tudi svoje priznanje.

Predavanje je odlično ilustriral skladatelj dr. L. M. Skerjanc, ki je izvajal Vladigerove »Šumen — Miniature« in nekaj skladb iz zbirke »Klasični ter romantični« istega avtorja (Sarabanda, Nordijska pesem, List v album) ter končno še Vladigerova »Intermezzo« iz cikla op. 10. S tem je seveda predavanje še oživil in so mogli dobiti poslušalci dokaj konkretno sliko o bolgarski glasbi. Celotno predavanje, ki ga je otvoril in zaključil tajnik JB lige Vekoslav Bučar, je bilo zelo zanimivo ter je prispevalo lep delež v poglobljanju kulturnega zblizanja obeh slovanskih narodov.

Iz Ptujja

— Samomor. Na Bregu pri Ptujju si je končala življenje 23letna M. Zagoršek. Zvečer je bila še vesela, drugo jutro pa so jo našli starši v njeni sobi mrtvo s prestreljenimi senci. Mladenka je žel del časa bolehal in je najbrž bolezen pripravila do tega, da si je končala življenje. Prizadetim naše sožalje!

— Huda ura je zahtevala človeško žrtve. V ponedeljek se je nebo zagnalo nenadoma s temnimi oblaki. Začelo se je bliskati in grmeti in celo toča je po nekaterih krajih padala. V Pušenci je udarila strela v hišo posestnika Trafela, kjer je bila zbrana vsa družina v sobi. V sobi so bili posestnica Helena Trafela in 6 otrok. Strela je zadela mater, ki je bila pri priči mrtva, otrokom pa se ni nič zgodilo.

Umrla je naša preljubljena mati, stara mati in teta, gospa

Franciška Zajc

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v soboto, dne 27. aprila 1940 ob 14.5. uri popoldne iz hiše žalosti, Zg. Kašelj št. 17, na pokopališču v Dev. Mar. v Polju.

ZG. KAŠELJ, dne 26. aprila 1940.

Za kaja oči:

ANTON — soprog; JOZE — sin; ANTONIJA, por. PETROVČIČ, ANĀLA, por. REBERNIK — hčerke vnuki in ostalo sorodstvo.

Velefilm v krasnih naravnih barvah
Severna brigada
DICK FORAN — GALE PAGE

PREMIERA
Kanadska kraljevska konjenica v borbi za pravico, red in mir.
Veličastven ep o herojih, ki so — izpolnjevali svojo dolžnost —
prezrili smrt.
KINO MATICA, tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Najboljša, najduhovitejša in najzabavnejša komedija sezone!
PREMIERA DANES!
V vlogi konservativnega sluga, ki se bori proti revolucionarnim idejam mladine, zvest starim tradicijam iz starih, dobrih časov.
Zagreb se je 14 dni smejal temu najboljšemu filmu priljubljenega komika Hansa Moserja! Tudi v Ljubljani se bomo nasmejali do solz! — Smeh, smeh, in zopet smeh!

HANS MOSER »ANTON POSLEDNJI«
KINO SLOGA, tel. 27-30. — Ob 16., 19. in 21. uri.

Potrebe magdalenskega predmestja

Pobude in zasnove Olepševalnega društva za magdalenski mestni okraj — Načrti za novo otroško igrišče

Maribor, 26. aprila

Magdalenski mestni okraj na desnem bregu ima svojo posebno razvojno zgodovino, svoj poseben pečat. Maribor, ki je bil do otvoritve železniške proge še malodane popolnoma omejen na levi breg, se je po otvoritvi železnice in zlasti po gradnji velikih železniških delavnic razmahnil tudi preko Drave. Nastala je železniška kolonija, sledile so druge stavbe. Povojna doba je prinesla temu mestnemu delu nedogledne možnosti novega razvoja. Mestna občina je zgradila kompleks stanovanjskih hiš, znanih pod skupnim nazivom »Delavska kolonija«, sledila je gradnja drugih stavb, ki se iz leta v leto množijo kakor gobe po dežju. Tako smo doživeli, da je stavbeni kompleks na desnem bregu kompaktno strnjen vse tja do vnožja Pohorja. Tudi struktura prebivalstva magdalenskega predmestja je čisto svojevrsna. Stanovalci tega mestnega dela pripadajo predvsem sibejskim socialnim slojem, ki so si z marljivostjo in varčnostjo postavili lične eno- in dvodružinske hiše. Sedaj se je priključil za zadnje tudi bivši Rosenbergov kompleks. Razni tehnični razlogi navajajo nekatere Mariborčane k temu, da gledajo v našem magdalenskem predmestju jedro pravega nacionalnega Maribora, kjer je tudi bodočnost našega mesta. Nedvomno imajo precejšnjo upravičenost glasovi, češ da mislimo Mariborčani preveč na levi breg, premalo pa na desni breg, kamor spada naša mestna trdnjava, novi rotovž in, kakor je napisal nedavno ugleden mariborski kulturni delavec v neki mariborski reviji, tudi novo gledališko poslopje. Za vse te in druge slične pobude govori predvsem dejstvo, da je težišče bodočega razvoja Maribora pred-

vsem v magdalenskem predmestju, kjer že sedaj biva več kakor 12.000 prebivalcev.

Razumljivo je, ako se je v letih po prevratu sešla skupina vrlih narodnjakov, ki je mislila tudi na to, kako ustvariti pogoje za lepšo zunanjo podobo tega največjega mariborskega mestnega okraja. Odločili so se za ustanovitev Olepševalnega društva za magdalenski mestni okraj. Med glavnimi propagatorji te hvalevredne in koristne pobude je bil tudi dolgoletni predsednik Olepševalnega društva za magdalenski mestni okraj, blagopokojni narodni bорец in zaslužni narodnjak g. Ivan Kežar. Pod njegovim vodstvom je izvedlo društvo številne lepe načrte, zlasti sodobno ureditev magdalenskega parka in ureditev prepotrebne promenadne poti ob Dravi na desnem bregu, ki je dobila tudi svoje ime po pokojnem J. Kežarju. Po smrti zaslužnega predsednika g. Ivana Kežarja je bil izvoljen za društvenega predsednika g. Ivan Hochmüller, ki se je toplo zavzel za nadaljevanje delovnega programa, ki si ga je zahteval odbor v duhu Kežarjevih pobud. Inicijativnost in delovna razgibanost Olepševalnega društva za magdalenski mestni okraj se je pokazala tudi na snovnem rednem občnem zboru, ki je bil v hotelu »Mariborski dvor«.

Ob klenih ter izčrpnih poročilih marljivih društvenih funkcionarjev, zlasti predsednika J. Hochmüllera, tajnika Novaka in blaginjaka Špeša je bilo razbrati, da je društveni odbor zasnoval koristne in hvalevredne načrte. Med drugim se je odbor potrudil, da bi se uredil v magdalenskem parku ličen bazen. Najvažnejša točka društvenega delovnega programa pa je ureditev velikega, novega otroškega igrišča in sicer v bližini vojašnice kralja Petra. Na-

še nekaj o starem pokopališču

Ali je za popolno zatvoritev podana pravilna zakonska podlaga?

Maribor, 25. aprila

Zadnji, tudi od naše strani objavljeni razglas mestnega poglavarstva Maribor se glede končne zatvoritve starega pokopališča že s 30. t. m. sklicuje na svoja črna, na podstavu § 3. točka d) zakona z dne 30. aprila 1870, drž. zakonik št. 68 se opirajoči sklep mest. sveta z dne 6. februarja 1914.

Ze takoj izpocetka, ko smo v boju za to pokopališče prvič slišali o tem zakonu, smo se nehoti spomnili časov, ko nam je pokojna Avstrija po svojih organih stavljala »nož na prsje« pozivom: »V imenu postav!... Ampak dokler je človek še živ, si na vse zadnje vsako postavo tudi lahko pobliže ogleda. Mrtvi tega ne morejo več. Tu pa gre za mrtve — za več tisoč mrtvih! In ne samo za Maribor, marveč tudi za sponoženo, za vsa naša pokopališča. Za to smo v večerjanjem poročilu doslovno navedli omenjeni zakon in priporočili, naj si ga vsak dobro prečita, saj ni dolg in je lahko razumljiv. Pove nam čisto jasno, da občinam v njihovem lastnem pravilu (delokrogu) naroča: ustanavljanje, vzdrževanje in pregledovanje mrtvašnic ter pokopališč. Očitno je tu zakonodajec mislil če ne izrecno le na to, da naj občine za se ustanovljajo mrtvašnice in pokopališča, ki jih naj vzdržujejo in pregledujejo, pa prav gotovo občinem ne nalaga nobenih drugih pravic, kakor samo dolžnosti, ki so izrecno izražene v besedilu zakona.

Tu pa ne gre za občinsko, marveč za versko in konfesionalno pokopališče. Eden najboljših naših poznavalcev cerkvenega prava, je univ. prof. dr. Kušec (po svojem znanem delu »Cerkveno pravo«). Mi smo že svojčas opozarjali na to Kušecovo strokovno pisano delo in glede verskih pokopališč opozarjali zlasti na stavek: »Zakon z dne 30. aprila 1870 d. 3. šte. 68 jih je samo iz sanitarnih razlogov podredil občinam, njih pravnega značaja ni spremenil. Za se laže razumevanje dodajamo še naslednji stavek: »Ako ne bi versko pokopališče zadostovalo več potrebam in bi se cerkev branila jih povečati ali preurediti, bi morala občina skrbeti za zgradbo novega pokopališča.

V celotnem besedilu tega zakona in Kušecove razlage ni torej niti senice o kakšni posebni pravici, ki bi jo imela občina tudi za zatvoritev in sploh za razpolaganje z obstojem takega (verskega) pokopališča.

Sodnikom in sploh pravnikom je znano, kako se čestokrat baš v najbolj važnih zadevah navajajo zakoni, ki se pozneje pri natančnejšem pregledu izkažejo kot zgrešeni ali pa za dotično zadevo sploh ne obstojijo. Tako je šlo tudi v tem primeru tedanjim gospodarjem Maribora predvsem za to, da se znebijo njim osebno neljube uprave cerkvenega pokopališča, ki je tedaj prešla v slovenske roke. Pa so se poslužili tega stavka avstr. zakona, ker drugega pač niso — našli (tudi če so ga sploh iskali, kar pa je malo verjetno). Citirali zakon, ga običeli v uradno obliko, to pač imponira! Da pa tedaj sami niso mislili z zatvoritvijo tega pokopališča resno, ker jim je bil nadaljnji obstoj in le z ukinjenjem uporabe vendarle v prvi vrsti v njih interesu — in da so in kako so sklep iz l. 1914 izvršili? Se le l. 1928 sedanjim gospodarjem občine Maribor, to mora zdaj posebej na dan. Zgolj v imenu postav, ki je brez stvarne podlage, se celo — mrtvi prebujajo, ker so očitno zmotni, zgrešeni zakoniti temelji, mora biti zmotna in zgrešena tudi vsa na njih umetno zgrajena stavba!

Meribor in okoliške novice

— Gozdni požari brez lonce in kraja. V gozdu posestnice Julijane Osojnikove v Podpetci je nastal požar, ki se je razširil z bliskovito naglico. V kratkem času je ogenj zajel okoli 1000 kv. m mladega borovega gozda ter se razširil tudi na gozd, katerega lastnik je rudnik v Mežici. Domačinom in požarovalnim gasilcem se je po večurnem gašenju posrečilo, da so ogenj lokalizirali in pogasili. Kako je ogenj nastal se ne ve, domnevajo pa, da so ga zanesli otroci. Škoda je precejšnja.

— Cigavo je kolo? V Stolni ulici se je našlo kolo, ki ima evid. št. 2-26614. Lastnik dobi kolo na policiji.

— Za 3500 din drv so ukradli še neznani zlikovci trgovcu Vidu Murku iz Meljske ceste, ki ima svojo vinarstvo v Rošpohu. V zvezi s tatvino so orožniki uvedli preiskavo.

— Poroke. V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Emil Ozmeč, šolski upravitelj, in Antonija Sadojnik, rejenka, iz Kotelj; Franc Bizjak, poštni uradnik in Milka Marinič, zasebnica, iz Tiheljine; Stefan Jolič, dimnikar državnih železnic in Marija Koritovnik; Vekoslav Kralj, carinski uradnik in Marija Gerčar; Pavel Rozman, tkalski predmojster in Marija Lorhek, tkalka, Spodnje Radvanje; Franc Cerar, tovarniški livar in Ana Hribovšek, iz Tezno. Bilo srečno!

— Nočno lekarniško službo imata od danes naprej Albaneževa lekarna pri sv. Antonu na Frankopanovi 18, tel. 27-01, ter Kónigova lekarna pri Mariji pomagaj na Aleksandrovi cesti 1, tel. 21-79.

— Razne vesti. Na Zbelovski gori pri Ločah je neznanec napadel 17-letnega posestniškega sina Maksa Frima ter ga s kolom udaril s tako silo po glavi, da je Frim obledel s težkimi poškodbami na glavi. Frima so odprnili v mariborsko bolnico, kjer se zdravi tudi 41-letni posestnik Anton Preložnik iz Žikarcev pri Koreni, ki si je pri padcu z voza zlomil desnico. — Na Aleksandrovi cesti je neki kolesar podrl 12-letnega učenca Franca Vengušta, ki je obledel s hudimi poškodbami na nogah.

— Silkarska razstava Ljuzeta Perka in Hermana Pečariča je bila otvorjena v beli dvorani Sokolskega doma. Razstava vzbuja veliko zanimanje mariborske občine. Oba razstavljalca študirata na sofijski umetniški akademiji. Razstavljenih je okoli 40 del in sicer olj, risb, akvarelov in pastelov. Razstava je odprta vsak dan do 5. maja.

— Iz ambulatorija poslovalnice OUZD. Od 1. maja dalje bo pri tukajšnjem ambulatoriju poslovalnica OUZD sledeč ordinacijski čas: dr. Alfonz Wankmüller od pol 8. do pol 10, dr. Teobald Zirnigast od 10.

KINO UNION, tel. 22-21
Danes predstava zgolj ob 16. uri! — Velefilm iz dobe francoske revolucije! Večerni predstavi odpadeta zaradi koncerta.

Robespierrov padec

grozilno pismo. Anonimna ovadba, ki sem jo napisal jaz sam in ne moja žena, ni v nikakr zvezi s pismom. Na njegov eventuelni odgovor na pismo nisem čakal temveč ovadbo odposlal Predstojništvu mestne policije v Mariboru iz popolnoma drugih motivov in to 6 dni pred potekom roka za prijavo, ki sem mu ga stavil v pismu. Res je, da vsebuje ovadba obdolžitev šp. d. poletja raznih manipulacij in prevar, katere je vršil potom (pri njem nameščena) car. posrednik in njegovih pomočnikov. Vkljub temu, da se je v teku preiskave izkazalo, da so moje trditve neutemeljene, vztrajam pri njih in sem pripravljen iste podkrepiti z dokazi, ki jih bom dal oblaščem na razpolago. V postlezu »tatvine« trgovskih knjig izjavljam, da mi jih je g. J. S. svojačasno sam izročil, da jih prikrije pred svojim tedanjim družabnikom. Boč pač pri razširjanju motnih »lažnih« trditve in pričevanju na sodišču dobrodošle ter obelodanile način poslovanja, s katerim tujerodec izrablja gostoljubnost države, v kateri živi. — Ivan D., Maribor, 25. aprila 1940.

— Utrinki s Kozjaka. Pred leti je dobil odbor »Prosvetnega društva« na Kozjaku od kmetov les, ki ga je hotel uporabiti v svojo zidavo »Prosvetnega doma«. Tudi banovina je ponudila svojo pomoč v iznosu 10.000 din. Les je že poraben za zgradbo, odbor pa je ponudil nekemu tesarju din 1000 za zidavo »zgrabe«, delovne moči — seveda nekvalificirane — pa naj bi bili dali kmetje. Ker tesar te sramotne po-

nudbe ni sprejel, seveda tudi »Prosvetnega doma« še ni. (Del. Pol.).

— Bolgarski akademiki bi morali priti v nedeljo 28. aprila v Maribor. Ker pa je nedelja za poset in sprejem zelo neugoden dan, je prihod bolgarskih visokoslovcev odgođen na pozneje. Tukajšnja Jugoslov. bolgarska liga bo o prihodu dragih gostov mariborsko občinstvo pravočasno obvestila.

— O premogu in organski kemiji bo predaval pod okriljem Ljudske univerze dr. v. petek 26. t. m. dr. Marij Rebek, univ. prof. iz Ljubljane. Izredno zanimivo in poučno predavanje pojasnjuje eksperimenti in skiptične slike.

Kako se godi našim obmejnimi vinarjem

Vinar črta toži grofa Carla des Enffans d' Avarnasa

Maribor, 25. aprila

Naši obmejni vinarji in vinogradniki so se znašli z uveljavljenjem novega vinarčarskega reda v povsem novem položaju. Ponekod so se vinarji rajši na novo potolali s svojimi gospodarji vinogradniki, zlasti tam, kjer so uvideli, da je pametnejše doseči sporazum z gospodarjem, kakor pa zanašati se na novi vinarčarski red. Drugod spet si skušajo pomagati s kolektivnimi dogovori po posameznih občinah. Vsekakor pa je uveljavljenje novega vinarčarskega reda ustvarilo možnosti za razna nesoglasja in razne nesporazume v razmerju med vinogradniki in vinarji. Takšni primeri ne morejo biti seveda ne v korist vinarjev in ne v korist vinogradnikov, saj živi okoli pet tisoč družin ob naši meji od uspevanja vinogradništva.

Vendar pa se še vedno dogajajo v individualnih primerih razjasnjevanja delovnih in mejnih odnosov čudne reči. O tem nas poučuje značilen primer ki so ga obravnavali pred nedavnim na seji vinarčarske komisije pri Sv. Križu nad Mariborom. Zadeva je vsekakor zanimiva in nam drastično prikazuje prilike, v katerih živijo naši vinarji ob meji.

Pri Sv. Križu ima namreč grof Carlo des Enffans d'Avarnasa več vinogradov. Na teh vinogradih so delali 4 vinarji. Med njimi je bil tudi vinar, ki se je ču-

til glede svojih mejnih in ugodnostnih pravic prikrajšanega. Njegova opozorila niso nič zalegla. Ni mu preostalo drugega, kakor da se v smislu določil vinarčarskega reda pritoži pri vinarčarski komisiji. Ob priliki razprave o vsej zadevi pa se je pokazalo, da je predsednik komisije pognil z grofovim zastopnikom in s svojim glasom omogočil, da je bila vinarčarjeva tožba zavrnjena. To odločitev pa so utemeljili z izjavo grofovega zastopnika, oskrbnika vinogradov, ki je zatrjeval, da prizadeja vinar prav za prav ni vinar. Ker pa ni vinar, ni vinarčarska komisija pristojna razpravljati o njegovi tožbi. Vinar sam pa pravi, da že 20 let živi ob vinarčarskega dela, da sploh ni nikdar živel od drugega, kakor od dela po vinogradih. Ker se mu je spričo tega zdelo odločitev vinarčarske komisije neutemeljena, se je pritožil na sresko načelstvo.

Ta značilen primer nam kaže, kako se odnosi med vinarji in vinogradniki ne bi smeli reševati. Znano geslo o zlati sredini bi bilo najprimerneje uveljaviti tudi v takšnih in sličnih sporih. Z apriornim zavračanjem tožb pa se zbija med socialno sibejskimi plastmi prebivalstva nerazpoloženje in negotovanje. Sporazumno reševanje raznih delovnih in mejnih vprašanj je potrebno tudi iz nacionalnih in narodnoobrambnih pogledov.

Razvoj kolesarskega sporta na meji

Zborovanje kolesarjev in motociklistov v Gor. Radgoni

Gornja Radgona, 25. aprila

V sredo 24. t. m. zvečer se je v vršil v posebni sobi kolodvorske restavracije Hibler v Gornji Radgoni lepo uspel občni zbor obmejnih kolesarjev in motociklistov. Iz poročil posameznih funkcionarjev sledi, da se zlasti vodstvo v polni meri zaveda svojih dolžnosti in nalog za te vrste športne panoge. Klub je takoj po svoji ustanovitvi leta 1925 vzgojil večje število svojih vadiateljev in tako pospešil razvoj kolesarskega sporta, ki beleži od leta do leta vidne uspehe. Lani so se vršile tri prireditve, od katerih je zlasti majniški izlet izredno dobro uspel. Za motocikliste je bila določena daljša proga iz Gornje Radgone preko Petanjcev, Gornje Lendave, Hodoša, dc Murške Sobote, kjer je bil skupen cilj so kolesarji, za katere je bila določena krajša proga iz Gornje Radgone preko Petanjcev, Tišine do Murške Sobote in skupen povratek preko Vedeže, Radencev v Gornjo Radgono ob udeležbi 16 motociklistov in 19 kolesarjev.

Blaginja izkazuje skupno 4.876.20 din dohodkov in 140 izdatkov, stanje blaginje ob koncu leta 4.736.20 din. Za bodočo poslovno dobo je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Svenšek Janko, podpredsednik Kolarčič Franjo, tajnica Marica Kurnikova, blaginjak Franjo Motoh, odborniki Korošec Tiliha, Hojs Olga, Ropša Ernest, Korošec Maks in Anton, Jurša

Slavko, Kozar Ivan in Gamzer Eric, nadzorni odbor Hrastelj Joža in Cajnkar Lovro. Ustanovitelja kluba Svenšek Janko in Korošec Franc ml. sta bila imenovana za častna člana.

Dne 1. junija 1940 bo praznoval klub 15letnico ustanovitve. Za ta dan je predvidena prireditev kolesarskega izleta v večjem obsegu. Občni zbor je soglasno odobril sklep uprave, da se votira v fond za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcev v Gor. Radgoni 1.000 din, vrhu tega pa je zbralo članstvo na občnem zboru 555 din še posebej, skupno torej 1.555 din.

SLUŽBE

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

BRIVSKEGA POMOČNIKA

Jobrega brivca, iščem za takoj. Vsa oskrba in 250 do 300 din mesečno. Kreutz Milan, Krško. 1173

GOSPODINJA

dobra kuharica, srednjih let, išče službo pri samostojnem gospodu, ločencu ali vdovcu brez otrok. Nastop po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Snažna«. 1178

MAMICE!

Otroški voziček najboljše in najhitreje prodate, kupite ali zamenjate pri PROMET-u, nasproti križanske cerkve. 1167

TRI DKW AVTOMOBILE

prodam po zelo ugodni ceni zaradi nepredvidenosti. — Vsi avtomobili so v odličnem stanju. — Erjavce Janko, trgovec, Stična. 1174

CEPLJENO TRSJE

prvorazredno — dinar komad, divjake korenjake nudi Žihor Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte seznam sort! 1180

KUPIM TOVARNI AVTO

znamke Blitz, nosilnost 1000 kg — malo rabljen ali nov. Slavko Suša, Kranj. 1177

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in me dico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/1

Pri Levu“, Gosposvetska 16

Morske ribe:

Morski raki, lovrata, trliha, luben, arhun, zobatec, oslić, list, lignje, San Piero itd. — Brodeto! — Primorske specialitete! Odlivna vina! — Posebnost: CRNOGORSKO »CRMNICKO«. Se priporoča

Leo Garzaroli

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

PRED NAKUPOM OBUTVE

si oglejte našo nedeljsko razstavo. Brajkovič Žilko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana, Igriška 3 (pri Drami). 1171

Oglašuj male oglase

Slovenski Narod

ker so najcenejši!

TAPETNIŠTVO

HABJAN, Igriška ul. 10, Vam napravi ali popravi staro za malo denarja. 1176

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

POZOR!

Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke in staro perilo. Klavžer, Vošnjakova 4. 1172

PRODAM

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in me dico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/1

Pri kiparju Ivanu Zajcu

Od maloštevilnih slovenskih kiparjev, ki so razstavili pred 40 leti v Mestnem domu, je ostal živ samo Ivan Zajc

Ljubljana, 26. aprila. Od kiparjev, ki so pred 40 leti razstavili na prvi slovenski umetniški razstavi v Mestnem domu, je med živimi samo kipar Ivan Zajc, tvorec spomenika Franceta Prešerna na Marijinem trgu.

Mestna občina je kiparju dala na razpolago sobo v hišici ob tivoliskem ribniku, in ta soba ali bolje sobica je postala kiparjev atelje. Idilična je okolica in zdrav je zrak tod okoli, toda sobica je atelje samo za silo. Po skoraj štiridesetletnem delu si slovenski kipar ni mogel zgraditi lastnega ateljeja, ki bi ustrežal vsem zahtevam dobrega ateljeja. Zateči se je moral v hišico, katero deli z upokojevcem, ki v sosednji sobici igrajo karte ter si tako preganjajo dolge dni.

Kipar se je posvajal od svojega skromnega ateljeja, ko sem stopil v vrtnice okoli hišice. Sonce je zahajalo, mehko nastrojeno je vladalo vsenaokoli. Kipar me je povabil v atelje in me prosil, naj sedem. Kam naj sedem? Kipar je razbremenil edini stolček v ateljeju, sam pa je stal pred mano. Z nekakšno pobožnostjo je odkril dva reliefa, ki ju je v vlažno krpo nekaj trenutkov pred tem pokril. Za neko grobnico na pokopališču izdeluje relief, ki bodo kazali postaje križnega pota Jezusovega. V terakoti in glazirani bodo ti reliefi.

Ozrl sem se naokoli. Na policah vse polno studij v mavcu in na stojalu, na slikarskem stojalu, večji akvareli. V baročni dvorani se gospoda gosti, pred njo plešejo pohotne plesalke, ob vratih pode sluge berače iz dvorane.

— Slikate tudi? — Tako bolj za svojo zabavo. O, doma imam polno akvarelov, škoda, da jih vam zdaj ne morem pokazati.

Kako je bilo pred 40 leti, g. Zajec? — Prav dobro se še spominjam. Razstava je bila v Mestnem domu, razstavil sem »Prestrašenega satirja«, ki je zdaj v Narodni galeriji, nekaj skic in kompozicij. Oj, kako čas beži. Ze 40 let je od tega.

— Ali se je v teh 40 letih kaj obrnilo na bolje za našo kiparsko umetnost? — Kakor vedno prej je tudi danes največja težava z modeli. Na Dunaju, v Pari-

zu in v Italiji sem imel modelov, kolikor sem hotel. Oj, to so težave z modeli. Kiparji smo navezani na anatomijo. Občinstvo pa glede smisla za plastiko počasi napreduje, občinstvo ima več misli za barve, zato naši slikarji bolj uspevajo kakor kiparji. Kiparstvo je tudi dražje, vse stane in malo jih je, ki žrtvujejo kaj več za kiperska dela. Najslabše pa je za arhitekture, za to pa občinstvo sploh še ni vzgajeno.

— Kako pa mislite glede kiperske umetnosti same, ali smo napredovali? — Umetnik se mora približati naravi, če tega ne stori, je njegovo delo zabloda, je šablona. Človek se takih reči naveliča hitro. Narava pa je zmeraj zanimiva.

Za stiliziranjem se vedno skriva neznanje. Stilizirati je mogoče le toliko, kolikor zahteva stvarba, za katero je plastika namenjena. S stilizacijo pa ne sme trpeti narava. Vsako stiliziranje, s katerim se pregreši proti anatomiji in naravi, je zabloda. Stari klasični umetniki so tudi stilizirali, toda tako, da narava ni s tem trpela, zato so njih dela še danes vredna in lepa.

Pretiranemu stiliziranju sledi manirizem, ki naredi delo sčasoma dolgočasno. V umetnini mora biti duša, kipar na svoj način pripoveduje o veselju, žalosti in tragiki življenja. Močan izraz mora imeti umetnina, da zagrabi gledalca, globoko občuteno mora biti, kar se upodablja. Tako delo ima svojo dušo in zaradi tega ohrani trajno vrednost, stili se pa menjajo in spreminjajo. Poglejmo Michelangela ali Rubensa. Kakšna velika duševna sila je v njihovih delih. Michelangelov »David« je nekaj močnega in živega.

— Kaj pa naši mladi? — Med njimi so talenti, zlasti dobri portretisti. Najbolj so tisti, ki ne greše proti naravi. Za bodočnost kiperske umetnosti kaže dobro. Tudi razmere so boljše. Spomnite se samo, kako so me napadali zaradi Prešernove muze. Danes je tudi duhovščina v tem pogledu pametnejša.

— Večjih naročil pa nimate? — Pred petimi leti sem naredil zadnje večje delo v marmorju, velik relief za grobnico trgovca Petelinca, potlej pa samo manjša dela, katera lahko prodam.

S kiparjem sva še kramljala na pragu o Prešernovem spomeniku. Prosil pa me je, naj ne napišem, kako je prav za prav potekalo mrcvarjenje njegovega osnutka tega spomenika. Po slovesu sem se spomnil na tretji del zbranih spisov Aleša Ušeničnika, ki je posvečen umetnosti, umetnikovi npravnim odgovornostim in kritiki. Tu najdemo zapisano: »Naloga umetnika kot umetnika je umetniško oblikovati. Pogrešno se mi zdi načelo, da je že estetsko slabo, kar ni etično dobro. Doga sklepa sem končno prišel in zdi se mi tako osnovan, da sem moral iz znanstvene resničnosti do spoznanja tudi tu izpovedati in svojo prejšnjo argumentacijo zavreči.«

Mnogi naši umetniki so dobili s to močjo izpovedjo častiljivega katoliškega filozofa popolno zadoščenje in med temi umetniki je tudi kipar Ivan Zajc, tvorec Prešerna in njegove golega muze, katera mu je pred 35 leti in še večkrat pozneje povzročila mnogo težkih in bridkih ur.

— nek.

Kodanj — mesto spodobnega veselja

Danske prestolnice ni mogoče primerjati z drugimi mestji skandinavskih držav

Glavno mesto Danske Kodanj je eno onih mest, ki jih ne moremo primerjati z nobenim drugim mestom na svetu. To mesto ima svoj poseben pečat. Kodanj je bil kdaj v Kodanju, ga gotovo ne bo zamenjal z nobeno drugo skandinavsko prestolnico. Vedno, kadar bo obujal spomine, bo mislil na to, da je Kodanj mesto, kjer bi lahko človeka na vsakem koraku povozil kolesar, če bi ne vozil tako sprotno, kjer hodijo po ulicah nasmejani ljudje, kjer je trgovina začetek in konec vsega. Zelo dobro se v Kodanju je, ljudje so tam izredno prijazni in postrežljivi. Prometna disciplina je naravnost vzorna. To pa ni posebnost Kodanjske, temveč odlika vseh skandinavskih mest.

Kodanj je nastal sredi dolgih bojov danskih pomorščakov s slovanskimi plemeni Skof Absalon, eden najslavnejših skandinavskih vojskavov, je zgradil tu leta 1167 grad, ki naj bi bil obrambno središče proti sovražniku. In s tem je bil položen temelj poznejšega Københavna, mesta trgovcev, ki je postalo pičilih 300 let pozneje sedež danskih kraljev. Za svoj razmah pa se mora Kodanj zahvaliti kralju Kristianu IV., ki se je udeležil 30letne vojne s slabim uspehom, zato je pa povzdignil Kodanj v najvažnejše dansko mesto. Toda tudi Kodanju ni prizanesla usoda. V 18. stoletju sta zadela mesto dva strašna požara. Cvetočna trgovina in danska življava sta preboleli tudi ta udarec in kmalu je

nastalo iz uničenega mesta vzorno pristanišče. Leta 1807 je angleško brodogradništvo kodanj. Po letu 1867, ko je bilo porušeno obrambno zidovje okrog mesta, se je razvil znatno pospešil. In tako stoji zdaj na obali Kattegata milijonsko mesto, največje pristanišče severozhoda in kulturno središče danskega naroda.

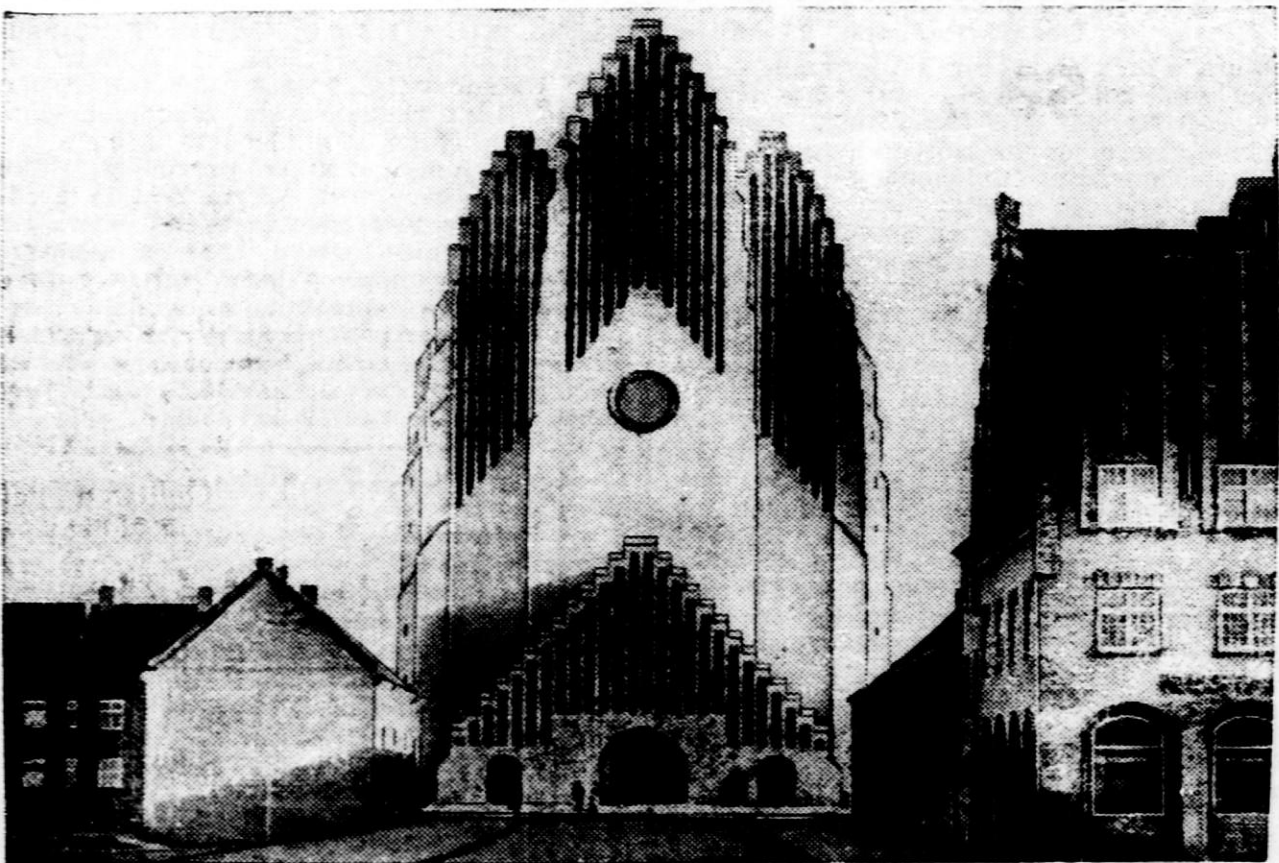
Znamenitosti ima Kodanj mnogo. Med njimi slovi najbolj magistrat, ki ga je zgradil ob koncu preteklega stoletja Martin Nybo. Središče vsega mesta je mestni trg, nad katerim kraljuje krasno magistratno poslopje. Med mnogimi muzeji je najzanimivejši Thorvaldsenov, obsegajoč dela in zbirke tega najslavnejšega danskega kiparja. V Christianborgu se zbira državni parlament (Folketing), a grad je poleg tega sedež državne sodišča in zunanje ministrstva. Pozornosti vreden je tudi kodanjski grad s krasno cerkvijo iz začetka 18. stoletja.

Siroke ulice s trgovskimi hišami in bankami pričajo o tem, da Kodanj ni samo središče Danske, temveč vsega severa. V Kodanju je pa močno razvita tudi industrija, zlasti pivovarniška. Poglejvaje zase so Kodanjski. Zgodaj zjutraj jih srečate na ulici, kako se peljejo na kolesih v službo, pogosto po dva in dva skupaj objekta okrog vratu. Kolesarji imajo posebne ceste kajti v Kodanju je blizu 500.000 kolesarjev. Opoldne se Kodanjski dobro najdejo doma ali v restavracijah, zvečer se pa lahko zabavajo v mnogih zabaviščih.

Toda večerna zabava se konča razmeroma zgodaj, namreč okrog polnoči. Redka zabavišča so odprta preko polnoči; zadnja se zapro ob pol dveh. Kodanj je veselo mesto, eno najbolj veselih, toda zabava je vedno disciplinirana, nikjer ne naleti na razuzdanost. Med zabavišči zavzema posebno mesto Tivoli, svetovno znani park z gledališčem klasičnih pantomin, s številnimi orkestri in velikim številom produkcij vseh vrst na velikem prostoru sredi mesta. Tu se Kodanjski zabavajo sleherni dan. Pol ure po polnoči so pa ulice po mestu že prazne. Opoldne gredo Kodanjski spat.

Ce je Kodanj mesto koles, je tudi mesto telefona, kajti število telefonskih naročnikov je razmeroma največje med vsemi mesti v Evropi. Tudi tisk je močno razvit. Izmed dnevnikov so največji »Berlingske Tidende«, ustanovljen 1749 »Politikens Social-Demokrat« in »Dagens Nyheder«.

Tak je bil Kodanj pred nemško okupacijo. Zdaj je seveda danska prestolnica v marsikaterem pogledu bistveno spremenila svoje lice.

Kodanj: Cerkev v obliki orgel

Daniel Lescaur

76

Krinka ljubezni

Roman

S škandali jih osrečujejo? ... Mar ni bila to plastika, ki jo je pripeljal ta gospod sam v svoji popotni torbi tu gori v višino tisoč petsto metrov, kjer bi pričakovala duša izdatnejšo in bolj zdravo hrano? Sam je krmil z njimi te pošteno švicarje, ki so smatrali za svojo dolžnost, vračati mu to prijaznost.

Toda Gaetana ni več filozofiral. Sedela je vsa iz sebe od groze in samo glavo je obrnila proti Francu, ko je le-ta dejal: Po mojih žilah se pretaka bretonska kri.

Ni pa spoznala v njegovem obrazu nobene znane poteze. Sicer pa, kaj ji je bilo do tega človeka? Govoril je v enem smislu, kakor bi bil govoril v nasprotnem smislu, če bi mu prišla pod roko druga novica. Tudi ta tujec sam je bil samo odmev drugega glasu. Toda nekje je moral zavneti tisti močnejši glas. Od kod je prihajal? Kakšen piš, kakšna

vibracija ga je prinesla sem v ta hotel vrh gore, iz ust tega okornega baselskega tovarnarja?

Ta flegmatični mešanec je govoril tako, ne da bi pripisoval svojim besedam kaj važnosti. In bil je zelo daleč od misli, da bodo v srcu prav blizu njega zazvenele njegove besede liki grom.

In že se je s svojimi gosti vred pomenkoval o drugih stvareh.

Ves večer je hodila Gaetana po salonih. Prebrala je vse novine in iskala tistega, ki je bil prinesel to novico, ne da bi ga mogla najti.

Slednjič je opustila svoje prizadevanje.

V glavi se ji je vrtelo, odšla je iz hotela na svež zrak. Zunaj je sedla na klopico in se zamislila:

Ni bil torej samo moj sum, ki je težil tega človeka. Pravica je bila na straži. Torej se moje srce ni motilo. Ni on tisti, ki sem ga ljubila. Moj Renaud bi me ne bil izdal, ne bil bi se poročil z drugo, ne bil bi preživel celih dvajset let, ne da bi bile njegove oči in usta vzhliknile, da ne more pozabiti name. Ljubeča duša je razprostirala svoja krila. V zmagovalnem zamahu je objemala prostor, drhtela je radostno tja proti gorskemu grebenom, gori do samih zvezd.

Potlej se je pa začelo vprašanje: Toda, kdo je on? To bitje, ki mu je podobno?

Kaj, če sem poslala Herveja po nepotrebnem v nevarnost? Kaj, če se bo pojasnilo vse tudi brez njega? Ali naj mu brzojavim, naj počaka v Buenos

Airesu? Bože moj, če je res, da se prične pravda in če bom smatrala svoje pričevanje za neobhodno potrebno, — kaj storim? Mar naj samo zato, da bo slepar razkrinkan, žrtvujem javno svojo čast, svojo sramežljivost, skrivnost svoje tako globoko pokopane ljubezni? Ali bo potrebno skloniti glavo pod tako sramoto in potegniti za seboj še sina, da bo zadoščeno pravici? Kako težka preizkušnja! Ah, božja strogost vendar ne more hoteti, da bi bil moj greh tako sirogo kaznovan! Naj molčim ali govorim, pokora bo daleč presegala mojo krivdo.

To ni bila več groza, ki je obšla gospo de Fernese. Šilovita gorska krajina, ki jo je še malo prej očarala, se ji je zdela zdaj polna strahot.

Kar je vstala in se vrnila v hotel. Zatekla se je v svojo sobo nekoliko pomirjena, kakor da je pustila nevarnost zunaj, da bi se izgubila v noči.

Čestiti tovarnar svile je res čital v novinah novico, s katero je hotel potem presenetiti svoje tovariše. Ni pa seveda niti slutil, kako jo bo sprejela neznana dama.

Nazvalje govorjanju svoje hčere in tehtnemu pričevanju, ki mu ga je ponujal Escaldas, se Marc de Plesguen še vedno ni mogel odločiti, da bi izročil zadevo sodišču. Stari plemič še vedno ni mogel verjeti, da je vse res, kar mu pripoveduje Bolivier. V njegovih očeh je bil tisti, ki je nosil naslov markiza de Valcora, pravi njegov bratranec, poglavar njegove rodbine. Napasti ga, da bi izgubil svoj položaj, bi bilo sramotno.

Švedska elektrika na Danskem

Na Švedskem, kjer imajo dovolj vodne sile za pogon dinamo električnih strojev, je skoraj vsa dežela elektrificirana. Z električnega omrežja na južnem Švedskem je napeljan celo podmorski kabel preko preliva Sund na Dansko, kjer ima Švedsko električno energijo glavno mesto. Kodanj. Srednja in severna Švedska sta bili že prej združeni v eno omrežje, v katerem je najsevernejši vir elektrarna Porjus na Laponskem. Nedavno je bilo vse to omrežje s priključkom na elektrarno v Nössjö združeno z električnim omrežjem južne Švedske. S tem je torej nastala zveza med laponskim Porjusom in dansko prestolnico Kodanjem. Zdal lahko gre električni tok iz Laponske na Dansko. To je najdaljši električni vod visoke napetosti na svetu. Napetost znaša večinoma 220 voltov.

Naprava tako dolgega voda ima pa tudi namen razdeliti električno energijo enako merno po vsej državi. Podnebje v južni in severni Švedski je zelo različno, tako da elektrarne ne morejo povsod enakomerno delovati. Poleti je na južnem Švedskem malo vodne sile, ker v rekah ni mnogo vode. V severnem delu pa kopni sneg do poletja in tam je dovolj vodne sile. Na jesen pa voda na severu zamrzne, dočim na jugu po deževju reke narastejo in tako ima jeseni južni del Švedske na razpolago dovolj vodne sile.

Zanimivo predavanje o bolgarski glasbi

Predaval je v sredo zvečer znani bolgarski muzikolog Ivan Kamburov

Ljubljana, 26. aprila. V sredo zvečer je predaval v okviru bolgarske glasbenega tedna v mali filharmonični dvorani priznani bolgarski muzikolog, avtor več strokovnih muzikalnih knjig, Ivan Kamburov. Najprej je posegel

nekoliko v preteklost in poudaril, da sega slovensko-bolgarski kulturni stiki že za okrog 70 let nazaj, do takrat, ko so prevzeli Bolgari Jenkovo »Naprej zastava Slave«, ki je pri njih tudi ponarodila. Zatem je govoril o značilnostih bolgarske pesmi, ki se v narodni motiviki karakterizira predvsem po ostrih, kompliciranih ritmiki. Do časa pred osvoboditvijo (1878) se je gojila izključno narodna glasbena umetnost in šele potem se začelja bolgarski narod s posredovanjem čeških glasbenikov seznanjati z evropsko glasbo. Nastopijo poedine generacije, ki se vse naslanjajo na narodno tematiko, bodisi tako, da narodna pesem in ples kot cantus firmus spremljata s preprosto harmonizacijo ali pa, da se narodni motivi uporabljajo kot melodični element v gradnji velikih simfoničnih del. V prvo, najstarejšo generacijo spadajo Emanuel Manolov, ki je začel bolgarske umetne glasbe in je napisal prvo bolgarsko opero; je predvsem splošno kulturnega in manj umetniškega pomena. Starejšina bolgarskih skladateljev pa je Dobri Hristov, ki tvori v klasičističnem stilu. Dalje se pripadajo tej skupini skladatelji prve bolgarske simfonije Nikolaj Atanasov in avtor šestih oper Georgij Atanasov.

Novejša generacija pa je muzikalno temeljitje izobražena in evropski orientirana, vendar na nacionalni podlagi. Vodja te skupine je Pančo Vladigerov, ki je biografski in po delu občinstvu itak znan s poslednjega filharmoničnega koncerta. Predavatelj je navajal njegova dela razvito in orisal njegovo tvorno smer, ki

se odlikuje zlasti po pregnantni tematiki, bogati polifoniji in mojstrski instrumentaciji. Petko Stajnov je važen predvsem po zborovski in orkestralni glasbi (n.p. Suita, Legenda, Balkan i. dr.). Francoski impresionizem pa predstavlja in presaja v bolgarsko glasbo Pipkov, lirčno usmerjen skladatelj komorne in zborovske, pa tudi operne glasbe. Zastopnik atonalne smeri pa je Dimitr Nenov, ki je hkratu tudi odlični pianist. Umerjen modernist je Veselin Stojanov, ki piše predvsem klavirske in solistične skladbe; napisal pa je tudi dve operi (žensko carstvo in Salambo). Eden pomembnih orkestralnih in komornih skladateljev je od bolgarske miselnosti sicer oddaljen, pa visoko kulturni tvorec Nestorov, ki živi stalno na Dunaju. V to vrsto se spadajo Canko Cankov, Karastojanov in Ikonovov, ki vsi pišejo razne vrste glasbo. Med najmlajšimi pa so važni nadarjeni Hristo Manolov, Filip Kutev in Hadžiev, ki vsi obetajo najboljše. Ob koncu je predavatelj poudaril, da je stremenje po bolgarskem nacionalnem glasbenem stilu vodilno vsemu tvorjenju in je ugotovil, da je bolgarska glasba pokazala tako v kvantitativnem, kakor v kvalitativnem oziru zadnja desetletja odličnih razmah. Predavanje muzikologa Kamburova je bilo zgoščeno, pregledno in nad vse poučno za mnoge poslušalce, ki so bili po večini iz strokovnih glasbenih krogov ter so predavatelju izrazili tudi svoje priznanje.

Predavanje je odlično ilustriral skladatelj Dr. L. M. Škerjanc, ki je izvajal Vladigerove »Šumen« in »Miniature« in nekaj skladb iz zbirke »Klasično ter romantično« istega avtorja (Sarabanda, Nordijska pesem, List v album) ter končno še Vladigerova »Intermezzo« iz cikla op. 10. S tem je seveda predavanje še oživil in so mogli dobiti poslušalci dokaj konkretno sliko o bolgarski glasbi. Celotno predavanje, ki ga je otvoril in zaključil tajnik JB lige Vekoslav Bučar, je bilo zelo zanimivo ter je prispevalo lep delež v poglobljanju kulturnega zblizanja obeh slovanskih narodov.

c. —

Iz Ptuja

— Samomor. Na Bregu pri Ptuj si je končala življenje 23letna M. Zagoršek. Zvečer je bila še vesela, drugo jutro pa so jo našli starši v njeni sobi mrtvo s prestreljenimi senci. Mladenka je že del časa bolela in jo je najbrž bolezen pripravila do tega, da si je končala življenje. Prizadetim naše sožalje!

— Huda ura je zahtevala človeško žrtve. V ponedeljek se je nebo zagnilo nenadoma s temnimi oblaki. Začelo se je bliskati in grmeti in celo toča je po nekaterih krajih padala. V Pušench je udarila strela v hišo postojnika Trafela, kjer je bila zbrana vsa družina v sobi. V sobi so bili postojnik Helena Trafela in 6 otrok. Strela je zadela mater, ki je bila pri priči mrtva, otrokom pa se ni nič zgodilo.

†
Umrla je naša preljubljena mati, stara mati in teta, gospa

Franciška Zajc

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v soboto, dne 27. aprila 1940 ob 1½. uri popoldne iz hiše žalosti, Zg. Kašelj št. 17, na pokopališču v Dev. Mar. v Polju.

ZG. KASELJ, dne 26. aprila 1940.

Žalujejo:

ANTON — soprog: JOŽE — sin;
ANTONIJA, por. PETROVČIČ, ANGELA, por. REBERNIK — hčerke
vnuki in ostalo sorodstvo.

Ob misli, da naj bi on, Marc, storil nekaj takega, ga je kar pot obil. V njegovi palači v ulici de Verneuil je imel v drugem nadstropju skromno stanovanje in tam so slišale stare stene čudna tajna posvetovanja.

— Ne, tega ne morem storiti... Ne morem. Dekle je pa pokleknilo k njegovim nogam.

— Oče moj... rotim vas. Ali res hočete pustiti ime, ki bi ga morali nositi vi in premoženje, ki pripada nama, zločinu? Ah, če bi šlo samo za to dvojce! Toda vse moje življenje je odvisno od najine zmag. Kot dedinja Valcorov vzamem za moža Gilberta de Villigena. Jaz ga ljubim, ljubim ga do smrti... Če ne bom mogla postati njegova žena, umrem.

Stari plemič je stal pred njo z užaljenim ponosom.

— Zakaj te ne vzame za ženo tako, kakršna si? Kako moreš smatrati za ženino moža, ki ti stavlja tako žaljive pogoje? Saj še preveč jasno kaže, da te hoče vzeti samo zaradi tega, kar bi ti moglo nekoč pripasti.

— Srečna bi bila, če bi mi mogla vse to nekoč prineesti, — je odgovorila Françoise.

Oče jo je nejevoljno, a vendar nežno pogledal. Ta krič slepe ljubezni je prodiral tudi srce, ki ni poznalo nobene strasti. Ni dvomil o moči neznanega čustva, ko je videl, kako se je Françoise izpremenila. Nekaj tednov je zadostovalo, da je izginila vsa njena nasmejana svezost. Njen smehljaj je bil ugasnil, njene oči so postale motne. Skoraj bi lahko rekli, da to dekle ni bilo več lepo.